

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

Sibel KOŞÇU SAP

GENÇLİK EDEBİYATINDA ŞİDDET OLGUSU: WATTPAD
KİTAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2024

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

Sibel KOŞÇU SAP

GENÇLİK EDEBİYATINDA ŞİDDET OLGUSU: WATTPAD
KİTAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Yunus ANTER

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Celal İNCE

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Miyase ASLANTAŞ

MUŞ-2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
TEŞEKKÜR	V
TABLolar DİZİNİ	VI
GÖRSELLER DİZİNİ.....	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİ	7
1.2. SOSYAL MEDYA VE EDEBİYAT	9
1.3. WATTPAD	14
1.3.1. Wattpad Uygulaması Kullanım ve İçeriği Hakkında	17
1.4. ŞİDDET, ŞİDDET TÜRLERİ VE ŞİDDET İLE İLGİLİ YAKLAŞIMLAR... 21	
1.4.1. Şiddet Türleri	24
1.4.1.1. Fiziksel Şiddet	25
1.4.1.2. Sözel Şiddet.....	25
1.4.1.3. Psikolojik Şiddet.....	25
1.4.1.4. Ekonomik Şiddet	26
1.4.1.5. Cinsel Şiddet.....	27
1.4.1.6. Tek Taraflı Israrlı Takip	28
1.4.2. Şiddet İle İlgili Yaklaşımlar	28
1.4.2.1. Saygınlığı Arttırma Teorisi	29
1.4.2.2. Sosyal Kontrol Teorisi.....	29
1.4.2.3. Sosyal Öğrenme Kuramı	30

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ VE ARAŞTIRMA VERİLERİNİN

ANALİZİ

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	31
2.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ.....	32
2.3. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ.....	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. BERDEL VE KUMA KİTAPLARINDA ŞİDDET OLGUSU.....	35
3.1.1. Kuma Kitabında Yer Alan Şiddet Temaları.....	37
3.1.2. Berdel Kitabında Yer Alan Şiddet Temaları.....	45
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
KAYNAKÇA	54

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GENÇLİK EDEBİYATINDA ŞİDDET OLGUSU: WATTPAD KİTAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sibel KOŞÇU SAP

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yunus ANTER

2024, 68 sayfa

Gençler tarafından popülerleşen sosyal medya platformu Wattpad, 2015 yılında yazılı basında yayınevleri tarafından yoğun talep görmüştür. Online platformda yoğun ilgi gören Wattpad kitapları, yayınevleri tarafından keşfedilmiş olup basımı yapılarak ekonomik pazar haline gelmiştir. Bu tezin amacı şiddet olgusunun Wattpad platformunda yer alan, yazarları Şehnaz HAŞİMOĞLU ve Gülşen HAŞİMOĞLU olan basımı yüksek olup çok okunan listesine giren üç ciltli kuma kitabı ile iki ciltten oluşan berdel kitaplarında yer alan şiddet temalarını incelemektir. Çalışmada araştırma konusuna uygun olarak nitel araştırma yönteminden yararlanılmış olup içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma yönteminde metinlerde yer alan şiddet temaları içerik analiz yöntemi kullanılarak kategorileştirilmiştir. Çalışmada şiddet türleri, şiddet ifadeleri ve şiddet ifadelerinin tekrarlanma sayısı tablo şeklinde ele alınmıştır. Yapılan içerik analizinde 5 kitapta şiddet türü ayırt edilmeksizin toplam 284 defa tespit edilmiştir. Çalışmada şiddet türlerinden fiziksel şiddet ve sözel şiddetin yoğun olarak kullanıldığı tespit edilerek, cinsel şiddete az rastlanmış olup ekonomik şiddet ve tek taraflı ısrarlı takip türlerine rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, Sosyal Medya, Şiddet, Şiddet Türleri, Wattpad.

ABSTRACT
MASTER’S THESIS
THE PHENOMENON OF VIOLENCE IN YOUTH LITERATURE: A REVIEW
ON WATTPAD BOOKS

Sibel KOŞÇU SAP

Advisor: Asst. Prof. Yunus ANTER

2024, Page: 68

Wattpad, the social media platform popularized by young people, was in high demand by publishing houses in the print media in 2015. Wattpad books, which attracted great attention on the online platform, were discovered by publishing houses and became an economic market by printing. The aim of this thesis is to examine the themes of violence in the three-volume kuma book and the two-volume berdel books, which are on the Wattpad platform and whose authors are Şehnaz and Gülşen HAŞİMOĞLU, are highly published and are on the most read list. In the study, qualitative research method was used in accordance with the research topic and content analysis technique was used. In the qualitative research method, the themes of violence in the texts were categorized using the content analysis method. In the study, types of violence, expressions of violence and the number of repetitions of violent expressions were discussed in the form of a table. In the content analysis, a total of 284 times were detected in 5 books, regardless of the type of violence. In the study, it was determined that physical violence and verbal violence were used extensively among the types of violence, sexual violence was rarely encountered, and economic violence and one-sided persistent stalking types were not encountered.

Key Words: Literature, Social Media, Violence, Types of Violence, Wattpad.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca beni bilgisiyle, önerileriyle destekleyen ve tezimle ilgili çalışmalarında sabırla sorularımı yanıtlayan, içerik analiz konusunda uzman görüşlerinden yaralandığım, akademik kariyerimde ilerlememi destekleyen ve bana değerli önerilerde bulunan saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Yunus ANTER'e teşekkür ederim.

Son olarak öğrenim hayatımın başından bu güne kadar sonsuz sabır ve anlayışla bana yardımcı olan, güven duyan, destekleyen, imkansız görünen koşullarda bile imkan tanıyarak eğitimim için her türlü fedakârlıkları yapan, benim bu günlere gelmemde karşılığı ödenmeyecek emekleri olan değerli annem Edibe KOŞÇU'ya, en sıkıntılı zamanlarımda varlığı ile bana destek olan babamın yokluğunu aratmayan, her daim eğitim öğretim hayatımı destekleyen sevgili abim Serkan KOŞÇU'ya, çalışma sürecinde zamanlarımdan çaldığım, en sıkıntılı zamanlarımda varlığı ile bana destek olup ilham veren sevgili eşim Şafakcan SAP'a ve kızım Ela Duru SAP'a yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Muş-2024

Sibel KOŞÇU SAP

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	37
Tablo 3.2. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	38
Tablo 3.3. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	39
Tablo 3.4. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Cinsel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	40
Tablo 3.5. Kuma 2 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	41
Tablo 3.6. Kuma 2 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	42
Tablo 3.7. Kuma 3 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	42
Tablo 3.8. Kuma 3 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	43
Tablo 3.9. Kuma 3 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	44
Tablo 3.10. Berdel 1 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	45
Tablo 3.11. Berdel 1 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	45
Tablo 3.12. Berdel 1 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	46
Tablo 3.13. Berdel 1 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	47

Tablo 3.14. Berdel 2 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	48
Tablo 3.15. Berdel 2 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	49
Tablo 3.16. Berdel 2 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı.....	50

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1.1. Wattpad Platformu Logosu.....	17
Görsel 1.2. Wattpad Platformuna Kayıt Sayfası.....	17
Görsel 1.3. Wattpad Dil Seçeneği.....	18
Görsel 1.4. Wattpad Programı Araştır Bölümü Bilgileri.....	19
Görsel 1.5. Genç Kız Edebiyatı Seçiminde Giriş Sayfası	19
Görsel 1.6. Wattpad Premium Üyelik ve Hikaye Yazma Bölümü.....	20

GİRİŞ

Geçmişten günümüze toplum yapısı birden fazla etkene bağlı olarak hızlı değişim ve gelişim göstermektedir. “Dünya hızlı bir dönüşüm içerisindedir. Sosyal medya ağları bu süreci daha da hızlandırmaktadır. Her geçen gün bir yenisi ile tanışılan sosyal medya ağları, hayata nüfuz ederek daha etkin hale gelmektedir. Yedisinden yetmişine herkese açık, geniş bir hedef kitlesi olan sosyal medya ağları artık toplumun vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Sosyal medyanın temelinde yer alan “paylaşma” olgusu da çoğunlukla yazı içeriklidir. İnsanlar duygularını veya başarılarını yazıya dökerek milyonlarla paylaşmaktadır. Bu sosyal medya ağlarından biri de 2006 yılında kurulan Wattpad’tir. Türkiye’de de yoğun olarak kullanılan Wattpad, daha çok lise çağındaki gençlerin kullandığı bir sosyal medyadır” (Aytekin ve Yavuz, 2019: 503). Sosyal medya platformu olan Wattpad’in herkes açık, yazarların içerik bakımından sınırlandırılmadan, özgürce yazabildiği platform olması nedeniyle ilgi çekicidir. Sınırsız ve özgürce yazabilme özelliği, ergenlere cazip gelmekle beraber şiddet olgusunun da içeriklerde yer edinmesi şiddetin sosyal medya aracılığıyla geniş kitlelere yayılması açısından risk oluşturmaktadır. Bu nedenle şiddetin ne olduğu, nasıl öğrenildiğinin araştırılması önemlidir.

Şiddet, öğrenme yoluyla gerçekleşir. Öğrenme ise aileden, çevreden, okuldan medyadan, okunan kitaplardan, bir filmde bir haber kaynağından her an her yerden gerçekleşebilir. Bu nedenle şiddet kaynağını tüm öğrenme alanlarından alır, şiddetin kaynağı çok çeşitlidir. “Şiddete dayalı eylemin bizatihi esas araç-amaç kategorisine dayanır” (Arendt, 2021: 10). Şiddet, “Sert ve katı davranıştır. Azarlama ve cezalandırmada aşırı gitmektir. İnanma ve anlaşma yerine aşırı gitmedir. İnandırma ve anlaşmaya gitme yerine kaba kuvvet kullanmadır. İnsanın kendine yönelttiği bir eylem olarak “intihar”dır. Karşıdakine incitici, kırıcı sözler söylemektir. Hakarete bulunmak veya küfretmektir. İftira atmaktır. Kişiyi zor durumda bırakacak veya bir takım çıkarlarını engelleyecek her türlü söz ve davranıştır. Birleşmiş Milletlerin belgelerinde şiddetin tanımı şu şekilde yapılmaktadır: ‘Fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik, özel yaşamda ve kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi bir biçimde engellenmesidir” (Aydeniz, 2013: 76). Birleşmiş Milletlerin şiddet ile ilgili tanımından da anlaşılacağı gibi şiddet sadece fiziksel olarak gözle görülür bir hasar

bırakmak değil duygu yoluyla hissedilen korku, kaygı, üzüntü şeklinde kendini gösterip normal dışı davranışlar olarak ortaya çıkabilmektedir. Şiddet dünyada ve ülkemizde gittikçe artan ve sık duyduğumuz bir kavramdır. Şiddet çocuğa, kadına, erkeğe, engelliye, yaşlıya, hayvana uygulanan, ailede, okullarda, kamusal alanlarda, iş yerlerinde karşılaşılan bir davranıştır. Şiddetin tarihsel süreçte her toplumsal sistemde çeşitli alanlarda varlığını göstermesi ve değişen dünyayla kendini farklı araçlar üzerinde sürdürmesi sebebiyle evrensel bir olgu olduğu söylenebilir. Toplumsal sorunların başlangıcından beri mevcut olan dünyada ve ülkemizde gittikçe artan şiddet, gelişen teknoloji ile sosyal ağların artması, artan sosyal ağlarla beraber dijital medyanın gücünün artması ile beraber toplumda geniş kitlelere ulaşması arasında önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. “Toplumsal kültürel yapımız şiddeti öğreten, meşrulaştıran ve insanlarımızı farkında olmadan şiddete karşı duyarsızlaştıran sosyal değerlerle doludur” (Ayan, 2010: 7).

Sosyal medya, şiddeti herkes tarafından ulaşılması kolay bir pazar haline getirmiştir. Bu pazar alanında şiddet farklı türlerde toplumdaki bireylere aktarılmaktadır. Toplum ve sosyal medya arasındaki iletişim kanallarından biri de yazılı iletişimi olan edebi eserlerdir. Bazı edebi eserlerde toplumsal kültürel yapıyı etkileyen, okurlarına şiddeti doğrudan ya da dolaylı yoldan empoze ederek meşrulaştırıp eyleme dönüştürücü riskleri barındıran metinler yer almaktadır. Yayınevleri çok okunan Wattpad kitaplarını süzgeçten geçirmeden basımını yaparak, kitapları araç olarak kullanarak maddi kazanç amacı gütmektedir. Uz (2018); şiddet davranışını etkileyen öğrenciler ile ilgili yapılan araştırmada, ergenliğin kritik süreç olduğunu ileri sürmüştür. Ergenlik döneminin kritik bir dönem olması nedeniyle genç kitleye hitap eden Wattpad kitaplarında yer alan şiddet öğelerinin öğrenilme olasılığı yüksek olması nedeniyle risk taşımaktadır. Türkçe literatürde ilk gençlik, genç edebiyatı ve çocuk edebiyatı ile ilgili net ayırım yapan çalışmalar yetersizdir. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde ilk gençlik, genç ile yapılan araştırmada ilk gençlik “ergenlik çağı, deneyimsizlik, toyluk” şeklinde, gençlik ise “genç olma durumu, insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi, genç insanların bütünü, genç bir kimsenin tutumu, toyluk, deneyimsizlik” , ergenliği ise “cinsel organların fizyolojik gelişmesiyle başlayan, buluğa ermişlikle yetişkinlik arasındaki dönem, yeni yetmelik ergenlik çağı” olarak açıklanmıştır (Türk Dil Kurumu, t.y.).

“Ergenlik bir olgunlaşma aşamasıdır. Kültürel amacı çocukluk ve yetişkinlik arasındaki fiziksel ve psikolojik gelişimi ile bireyin yetişkin rolleri üstlenmeye hazırlanmayı içeren bir “geçiş” dönemidir. Genel olarak ergenlik 10 ile 22-25 yaşlarını arasını kapsamaktadır” (Üstündağ: 2021: 3). Literatürde ergenlik dönemi ile ilgili farklı yıl aralıkları ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Kimi çalışmalarda ergenlik dönemi 10-17 yaş aralığını, kimi çalışmalar 11-12 ile 18 ya aralığını, kimi kaynaklar, 10-22 yaş aralığından söz etmektedir. Öğütü (2020), çalışmasında 10-21 yaş arası ergenlik dönemini üç döneme ayırmakta ve birinci dönemi 10-14 yaş aralığını kapsayan orta ergenlik, erken ergenlik ya da erenlik olarak, 15-16 yaş aralığını orta ergenlik, 17-21 yaş aralığını ise geç ergenlik dönemi şeklinde ifade etmiştir. “Bu dönemde biyolojik-cinsel değişmeye eşlik eden hormonsal salgılar buluşda ve onu izleyen yıllardaki ergenin, hem duygularında hem de davranış ve tutumlarında belirgin farklılıklar sergilenmesine neden olur. Duygularını yoğun ama istikrarsız bir şekilde yaşar. Örneğin çabuk sevinir, birden sinirlenir, olur olmaz şeylerde problem çıkarır. Kısaca ergenin duygu hali inişli çıkışlıdır” (Ayan, 20210: 12). Her yaş döneminde olduğu gibi ergenlik döneminde de öğrenme aktif bir şekilde devam eder ve ergenin inişli çıkışlı olan ruh halinden kaynaklı olumsuz öğrenme olumsuz davranışlara neden olur. Ergenliğin bir geçiş dönemi olup fiziksel ve psikolojik gelişim içerisinde olması nedeniyle değişime uğrar. Gittikçe gelişen bireyler yaşamın her alanından etkilenir. Bu nedenle ergenlik dönemi oldukça önemli bir dönem olup toplumun tamamını yakından ilgilendirmektedir. Ergenlik dönemindeki birey hem fizyolojik hem de ruhsal açıdan değişikliğe uğramaktadır. Bu dönemde ergenin bir yere ya da gruba ait olma isteği ile bilişim çağında olunmasının da getirdiği koşullar düşünüldüğünde Wattpad kendini ifade etme ve kendi akranlarının yazdıklarında kendini bulma açısından ilgi çekicidir. Kendi gibi olanı benimseyip, kendinden olmayana ve otoriteye karşı çıkma yoğundur. Köknel (2013); öğrenmenin geniş kapsamlı bir kavram olduğu doğumla başlayıp yaşam boyu devam ettiğini, önce aile sonra okul, okulda öğretmen, arkadaş, kitap ve deneyimlemeyle yaşam boyu devam ederek elde edilen davranışlar olduğunu söyler ve öğrenme kurumlarından söz eder. Öğrenme kuramlarının töreler, gelenekler, görenekler, toplumun benimseyip uymak zorunda olduğu davranışsal kalıplar ve din gibi öğrenme kurumlarını birincil kurumlar olarak; yasalar, ekonomik yapı, hukuksal yapı, siyasi yapılar, sivil toplum kuruluşları, müzik, toplum kesimleri, sanat ve kitle iletişim araçları gibi toplumsal kurumları ise

ikincil kurumlar olarak ifade eder. Öğrenme süreci içinde yer alan bu kurumlar aile içinde ve toplumda çocukların, gençlerin ve bireylerin şiddet kavramını oluşturmada rol almakta ve şiddeti yaramaktadır. Birincil ve ikincil kurumlardan kaynaklı uyaranlar, buradaki mesajlar ve iletiler şiddet içerip saldırganlığa yol açan nitelik ve niceliktedir. Buradaki ileti mesaj ve uyaranlar eksik, yanıltır ve bilgisizlik eğitimsizlik yüzünden yanlış ve yetersiz yorumlanmakta olduğunu belirtir.

YÖK'ün Ulusal Tez Merkezinde Wattpad platformu ile ilgili yapılan çalışmalar var mı varsa hangi konularda çalışıldığının bilinmesi amacıyla “Wattpad” kavramı ile tarama yapılmıştır. Yapılan tarama sonucunda ikisi doktora, on biri yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 13 tez çalışması yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalar 2024 yılında Feride Demirtaş tarafından yapılan *“Gençlik Edebiyatı ve Din Eğitimi Bağlamında Öğrencilerin Wattpad Uygulaması ve Kitaplarına Yönelik Algıları (Bağlum Örneği),* 2023 yılında Emrah Eserlere ait *“Ortaokul Öğrencilerinin Wattpad Kullanım Motivasyonlarının Beklenti-Değer Teorisi Çerçevesinde İncelenmesi”* 2023 yılında Hakan Ergün'ün *“Wattpad Öykülerinde Okul, Yönetici ve Öğretmen İmgesi”* 2023 Elif Nur Kuralay'ın *“Kitabın Dijitalleşme Sürecinde Yeni Pratikler: Wattpad Kullanıcıları Üzerine Bir İnceleme”*, 2022 Hediye Karaaslan'ın *“Bir taransmedya Örneği Olan Wattpad Uygulamasında Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Sonuç Biçimlerine Göre İncelenmesi”*, 2022 Burcu Şener Alpuğan'ın *“Bir Popüler Kültür Mecrası Olarak Wattpad”*, 2021 Tuğba Sivri'nin *“Yeni Muhafazakar, Popüler Türk Edebiyatında Toplumsal Cinsiyet Kurguları: Wattpad Roman(s)larına Feminist Eleştirel Bir Bakış”* 2020 Ahmet Özkan'ın, *“Geleneksel Anlatı Tiplerinin Popüler Romanlardaki Dönüşümü: Wattpad Örneği”*, 2020 Sevdanur Güleç Sağlam'ın *“Kitap Olarak Basılan Wattpad Hikayelerindeki Dini ve Ahlaki Unsurlara Yönelik İçerik Analizi”*, 2019 Pınar Karaoğmanoğlu'nun *“Wattpad Kitapları Üzerine Bir İçerik Çözümlemesi”*, 2019 Duygu Neşeli'nin *“Türkiye’de Kitap Yayıncılığı ve Wattpat Yayınları”*, 2019 Gülçin Akar'ın *“Bir Gençlik Alt Kültürü Olarak Wattpad’de Toplumsal Cinsiyet Söylemi”* ve 2017 yılında Cihan Çayhan tarafından yapılan *“Ortaokul Öğrencilerinin Wattpad Uygulaması Kullanımı İle Okuma ve Yazma Öz yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”* adlı çalışmalardır. Yapılan tarama sonucunda incelenen tezlerin farklı konularda çalışılmış olup şiddet temasının ele alınmadığı görülmüştür. Watpad’le ilgili Türkiye’de yapılan çalışmalar yetersiz olup Wattpad kitaplarıyla ilgili şiddet

bağlamında tez çalışmasına rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışma literatüre katkı sağlamak açısından özgündür. Şiddet bağlamında ele alınan çalışmanın temel problemi basılan Wattpad kitaplarının şiddet bağlamında incelenmesi olup diğer problem alanları şunlardır: Amaçlı örnekleme seçilen Wattpad kitapları şiddet teması içermekte midir? Wattpad’da seçilen kitaplarda hangi şiddet türleri vardır? Wattpad’de seçilen kitaplarda hangi şiddet türü kaç kez tekrarlanmıştır? Wattpad’ de seçilen kitaplarda şiddet temaları hangi kavramlarla kullanılmıştır? Wattpad seçilen kitapların içeriğinde şiddet temaları, şiddet türü ayırt etmeksizin toplam kaçtır?

Birey, aile ve toplum bir bütündür bu nedenle her bireyin aktif olarak kullandığı sosyal medya uygulamaları, sosyal medyadan yazılı basıma doğru genişleyen basımı yapılan kitapların içeriği toplum açısından oldukça önemlidir ve ele alınıp incelenmesi gerekmektedir. Birey için içeriği risk barındıran kitaplar toplumsal riske de neden olabilmektedir. Şiddet içerikli kitaplardaki şiddet, genç bireylerdeki şiddet algısını olumsuz yönde tetikleyebilmektedir. Bu nedenle seçilen kitapların incelenmesi, genç bireylerin okuduğu kitaplarda şiddetin nasıl ve ne sıklıkla ele alınıp topluma nasıl aktarıldığı, toplumda şiddetin yaygınlaşması açısından önem arz etmektedir. Her geçen gün artan şiddet olgusunun çok okunan Wattpad kitaplarında içerik analizlerinin yapılması ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması şiddet olgusunun yaygınlaşması ve bireylerin şiddete meyilli olmalarının önüne geçilmesi açısından önemlidir.

Bu tez tüm dünyada ve ülkemizin köklü bir sorunu haline gelen şiddet olgusunun edebiyat kitaplarında nasıl ele alındığını inceleyip, Wattpad platformunda çok okunan listesinden seçilen kitaplara farklı bir perspektiften bakmayı amaçlamaktadır. Şiddetin Wattpad kitaplarından nasıl beslendi, hangi şiddet türlerine hangi kavramlarla yer verildiğin incelenmiştir. Bir toplumda şiddetin yaygınlaşması genelden özele doğru indirgendiğinde yaygınlığın devamlılığından söz edilebilmektedir. Toplumda artan şiddet davranışı ailede, ailelerde artan şiddet olgusu da bireylerde yaygın hale gelme olasılığı vardır. Wattpad, yeni bir platform olmasa da tarihi çok eskiye dayanmayan ve henüz yerini tam anlamıyla başka bir uygulamaya bırakmamış olup, Wattpad platformunda yer alan kitap içeriklerinin, genç edebiyatına sağlayacağı katkının doğrudan ya da dolaylı bir şekilde ortaya çıkarabileceği şiddet davranışlarının önüne geçerek önleyici tedbir çalışması olarak yer alması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen kitaplar, nitel araştırma yönteminden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi ile kitapların içinde yer alan şiddet temaları kategorileştirilerek incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini ise Wattpad genç edebiyatında yer alan kitapların basılı ve satışta olanlarından yazarları şehnaz Haşimoğlu ve Gülşen Haşimoğlu olan üç ciltten oluşan “Kuma”, iki ciltli “Berdel” kitaplarıdır. Araştırma kapsamında ele alınan kitaplar en çok kitap satışı yapılan siteler arasında Wattpad kitaplarından satışı devam eden kitaplar üzerinden ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİ

Edebiyat bir toplumun içinde bulunduğu toplumsal olayları, yaşam tarzını, popülizmini yansıtan yazılı kaynaklardır. “Edebiyat, din, lisan, ahlak gibi, en içtimai cemiyetlerden bugünkü en yüksek milletlere kadar bütün insan cemaatlerinde mevcut içtimai bir mahsuldür” (Köprülü; 2007: 12). Bu nedenle bir toplumda yazılan bir eser içeriğinden bağımsız olmadan tüm toplumu etkileyecek bir mahsulü içinde barındırır. Bu mahsul kimi okurlar tarafından önce bireysel sonra toplumsal bir sorun halini alarak yayılma riski taşır.

“İletişim eylemi olarak edebiyat, üç unsur içeriyordu: Üretici, dağıtım ve tüketici. Her unsur bir araştırma programıyla ilişkilendirilmişti: Üretimin toplumsal şartları, kitaba ve dağıtım yöntemlerine ilişkin araştırmalar, okumaya ilişkin araştırmalar” (Sapiro, 2014: 30). Üretici popüler kültüre hitap eden içerikleri göz önünde bulundurarak yazdığı edebiyat ürünlerini, maddi kazanç amacı güden yayın evleri aracılığıyla okurlara sunar. Yaşanılan çağ, toplumun yapısı yaşam tarzı ve edebiyat alanında ortaya konan eserler birbirinden bağımsız olmayıp birbirini etkilemektedir. Edebi kaynağı ortaya çıkaran toplumdan bir bireyken, kaynağı okuyan toplumdaki bireylerdir. Bu bağlamda ele alındığında toplum ve edebiyatın iç içe olduğu ve birbirini etkisi altına aldığı söylenebilir. Tüketim toplumunda bir ürün topluma sunulmadan önce o toplumda hangi gruplar neyi talep eder, hangi üretim daha çok tüketimi beraberinde getirir bunlara da bakılmaktadır. Edebiyat üretimi toplumun tüketim tarzını etkilemektedir. Bu nedenle edebi eserlerde niteliğinden çok yani içeriğinde ne olduğundan ziyade ne kadar satıldığı üzerine düşünülebilmektedir. Ural (2022)’a göre; roman yazıldığı tarih ve romanda konuyu ele aldığı zaman birbiriyle örtüşüyorsa bu roman o dönemin bazı alışkanlıklarını ve zihniyetlerini sergileyerek bir veri deposu görevi görebilir. Söz edilen bazı alışkanlıklar ve zihniyetler o dönemi yansıtan giyim, kuşam, eğlence şekli ve benzeri olarak ifade edilebilir. Yazar edebi metinlerin toplumsal olarak bakıldığında toplum yapısında ki gerçekliğin yansıtıcı olarak şu olduğunu ifade eder, sadece yansıtıcı değil edebi metinlerin bir diğer yönü ise yeni bir toplumsal gerçeklik yaratmalarıdır. Bu toplumsal gerçekliğin inşası ya da

gerçekliğin yan satıcısı kimi zaman doğrudan kimi zamanda roman yazarının bile farkında olmadan geliştirdiği bir süreçtir. Kitle iletişim araçlarının daha az yaygın olduğu zamanlarda, edebiyatın toplumdaki yeri nedeniyle de toplumda yeni bir zihniyet dünyası şekillendirme sürecinde basit denebilecek araçlardan biridir. Edebiyat okuryazar kitlesine ulaşan bir araç olarak düşünülse de okuryazar kitlesinin yazarın deyimiyle elit kesimin diğer bireyler ve kesimler üzerindeki etkisinin geniş bir alan olduğunu söyler. “Bugünün dünyasında sosyal medya fenomenleri bloglar, e-kitaplar ve daha birçok sanal yapı araçların profesyonel meslek sahiplerinden çok okuyucuları yazarların bizzat kendisi olmasına doğru evrilmektedir... Kitap yazarın elinden çıktığı andan itibaren yazarın düşüncesini ifade etmez. Birbirilerini kovalayan nesillerin düşüncesi olur... Edebiyat, bireyler arasında olduğu gibi kuşaklar ve kitleler arasındaki bir iletişim olayıdır. Edebiyat sosyolojisinin temel çıkış noktası, edebiyatın bir iletişim biçimi olarak toplumsal olan her şeyin izdüşümü şeklinde okunabileceğidir” (Tüzer ve Hüküm, 2022: 37-69). Wattpad online kitap okuma platformunda; ergen yazar ve okur oranının varlığı, kitap içeriklerinin de ergen edebiyatı kapsamında olması yazarın söylemini desteklemektedir. Kitap içerikleri tek bir anlam üzerine kurulu gibi düşünülse de her okur her kitaptan farklı beslenir. Kitaplar, nesiller yoluyla toplumsal yapıyı şekillendirir ve toplum bu bireylerin düşünce ve eylemlerinin yaygınlaşmış halini alır. Edebiyatın bir iletişim olayı olduğu düşünüldüğünde kitapların içeriği okurlar tarafından bilinçli ve ya bilinçsiz bir şekilde olumlu ya da olumsuz bir iletişim biçimine dönüşür. Bu iletişim biçimi sağlıklı bir iletişim biçimi olduğunda toplumun yapısını olumlu etkilerken, sağlıklı bir iletişim biçimi olması da toplumsal yapıyı olumsuz yönde etkilemektedir. Yazarın kaleme aldıkları bir neslin kaderini, nesillerde toplumun kaderini belirler. Fikirler kartopu gibi topluma yayılır. Yazar ve okur tarafından bu bilinmez ya da kabul edilebilir değilse de edebi eserler bir toplumun fikirlerinin inşasında göz ardı edilmeyecek büyüklükte bir etkiye sahiptir ve fikirleri aktarıcı bir görev üstlenmektedir. Edebiyat yazıldığı dönemden esinlenir. Deniz (2019); edebiyatta yazarın topluma aktardığı eserin ilhamını toplumdan aldığını ifade eder. Toplumda ortaya konan edebi eserler ile toplumsal yapı birbirinden tamamen bağımsız olmayıp birbirinin etki alanına girmekte olduğu söylenebilir. Okuryazar ilişkisi bağlamında bakıldığında edebi eseri ortaya koyanda, okuyanda toplumda yaşayan bir bireydir. Bu bağlamda düşünüldüğünde toplum ve edebiyat iç içedir ve birbirinin etki alanına girer.

“Edebiyat türleri içinde roman, hikaye, tiyatro vb. türlerin çoğunlukla insan ilişkilerine yöneldiği bilinmektedir. İnsan topluluklarının yapısı, gelişmesi olaylar karşısında tepki ve tutumları ise toplum biliminin alanına girmektedir. Dolayısıyla edebiyat bize toplum hayatındaki dalgalanmaları, gelişme ve olgunlaşmayı göstermektedir” (Deniz, 2019: 31-32). Edebi eserler insan ilişkilerine yönelik olup her dönem iletişim yoluyla sağlıklı bir aktarım gerçekleştirmemektedir. Edebiyat yolu ile toplumsal yapıda gerçekleşen her dalgalanma bir gelişme ve olgunlaşma değil kimi zaman gerilemeye neden olabilmektedir. Gerilemeye neden olan edebiyat kitapları olgunlaşmayı engellemektedir. “Edebiyat metâ olunca, ona sanki kendisi olmayan, kendisi olarak ortaya çıkmasını engelleyen bir deli gömleği giydirilmiş oluyor” (İnam, 2013: 28). Günümüzde kimi edebi metinlerden yola çıkılacak olursa yazarlığın bir iş alanı olarak görülüp bilimsellikten ve profesyonellikten uzaklaşabilmektedir.

1.2. SOSYAL MEDYA VE EDEBİYAT

Sosyal medya, geçmişten günümüze birçok değişim ve gelişime uğramıştır. Facebook, twitter, linkedin youtube, instagram gibi birçok uygulama ortaya çıkmış olup ilerleyen süreçlerde de yeni platformlarla karşılaşılabilir. Ortaya çıkan platformların hitap ettiği yaş grubu farklılık gösterebildiği düşünülmekte olup her platformun tek bir yaş grubuna hitap ettiğini söylemek yanılgıdır. Sosyal medya platformlarının ortaya çıkış amacı farklılık gösterebildiği gibi aynı amaca da hitap edebilmektedir. Kimi platformlar maddi kâr amacı gütmekte bazı platformlar da maddi çıkar gözetmeyip sanal bir sosyal yaşam alanına dahil olmayı amaçlayabilmektedir. Sosyal platformlara dahil olma amacı geniş çaplı araştırma konusudur. Zafer (2021); twitter, youtube, linkedin, facebook gibi geniş kitleler tarafından bilinen sosyal medya uygulamaları dışında internet mecrasında bulunan sosyal medya platformlarının 500’ü geçtiğini belirtmektedir. Sosyal medyanın zaman uzam mefhumundan bağımsız, her an her yerde herkes tarafından ulaşılması mümkün olan küresel bir mecra olması nedeniyle risk potansiyeli oldukça yüksektir. Kimlik oluşum sürecinde bireylerin temas halinde oldukça kişi ya da gruplar gelişimlerinde etkin rol alabilmektedir. Sosyal medya, bireyleri yalnızlaştırıp daha sonra barındırdığı temalarla topluma dahil olma sürecinde bir takım güçlüklerle karşı karşıya bırakabilmektedir. Basılan kitaplardaki şiddet temaları, bireyi sosyal medya üzerinden popülerleşen Wattpad kitaplarını okuyup doğrudan ya da dolaylı yoldan etkisinde bırakarak topluma dahil etmektedir. Sağlıklı bir öğrenme

yöntemi geliştiremeyen birey, zamanla toplum içerisinde toplumsal düzeni ve toplum yapısını etkileyerek şiddet gibi toplumsal olaylara neden olma potansiyeline sahip olabileceği olasıdır. Sosyal medya, bireylerin dahil olduğu gruptan esinlenerek davranışlarında belirleyici rol alabilmektedir. Öğrenme ve gelişim sürecinde yaş sınırı olmadığı gibi zaman kavramı da bulunmamaktadır. Bahar (2020); kullanıcıların gelişen teknolojiyle beraber sanal platformların hem engelleri hem de fırsatları ile karşı karşıya kaldıklarını söyler. Hızla gelişen yaşamı kolaylaştıran etkileşim alanlarının her yaş, cinsiyet ve ekonomik koşullardaki kitlelerin herhangi bir mağduriyet ile karşı karşıya kalmaması için sanal platformları dikkatli bir şekilde yol alınması gerektiğini ifade edip bu yolun dikenli bir patika haline geldiğini ifade eder. Denetimsiz rastgele yayınlar toplum açısından bir tehdit oluşturmakta ve risk faktörlerini arttırmaktadır. “Toplumun tümünün veya önemli bir kısmının alıcı konumunda olduğu, kitlelere yönelik iletişime kitle iletişimi denilmektedir. Kitle iletişimini sağlayan araçlar (gazete, kitap, radyo, televizyon, sinema, dergiler, afişler v.b.) ise kitle iletişim araçları olarak isimlendirilmektedir” (Bektaş, 2013: 155).

“Sosyal medya kavramı, internet kullanımının dünyada hızla yaygınlaşması ve Web 2.0 teknolojisinin ortaya çıkması ile birlikte 2000’li yılların başında ortaya çıkmıştır. İnternet kullanıcıları Web 2.0 teknolojisi ile internet ortamında sadece izleyici olmaktan çıkarak artık katılımcı konumuna evrilmiştir. Bu teknoloji ile kişiler rahat bir şekilde etkileşime geçmeye başlamışlardır. Geri bildirim ve yorum yapabilmesi ve ses ve görüntü dosyanın paylaşımı pasif olan internet kullanıcılarını aktif hale getirerek kullanıcı profilinde önemli değişiklik yapmıştır. Sosyal medya, çevrimiçi olarak internet ağını kullanan bireylerin birbirleriyle etkili bir iletişim kurmalarına olanak sağlayan dijital platformdur” (Özdemir, 2019: 65). 21. yy’da bilişim teknolojisi hız kazanmış ve geniş kitlelere yayılmıştır. Bu yayılım beraberinde kısa sürede geniş kitlelere bilgi akışını hızlandırmıştır.

“Kullanıcıların anlık gönderiler paylaşabildiği ve iletişim kurabildi devasa bir sanal hayat yahut sanal-kurgusal dünya olarak karşımıza çıkar sosyal medya. Bu dünyada çevrimdışı hayattaki pekçok olgu ile olduğu gibi edebiyatta da belli ölçülerde iç içe bir görünüm arz eder. Edebiyat veya genel olarak edebi söylem alıntılarla, göndermelerle, kitap/dergi kapaklarıyla, şiir besteleriyle ve romandan/ hikayeden uyarılma filmlerle sosyal medyada yansıma alanı bulur. sosyal medya ile edebiyat

arasındaki ilişkiye bir de ters yönden bakılabilir; söz konusu sanal ortamın edebiyata dönük etkileri de söz konusudur nitekim. Bu noktada sosyal medyanın edebiyatı “Sanal”ın ve hatta hayatın her yerinde var ettiği, bir mola hâline getirdiği, yani ona bir her yerdelik kazandırdığı dile getirilebilir (Güngör, 2021: 73). Online okuma platformlarıyla beraber sosyal medya edebiyatta hızlı yayılım sağladı. “Bourdieu’nun deyimiyle medya, enformasyonun omnibus boyutundan, yani kolay anlaşılabilirliğinden yararlanır. Tehlikeli kültürel ve politik boyutları olan, depolizite edilmiş bayağılaştırılmış bir enformasyondur bu” (Köse, 2004: 167).

1.2.1. Sosyal Medyanın Etkileri

“Sosyal medya üzerinde kendini ifade etme, statü elde etme ve görünür olma isteklerini merkeze alan bir düşünce sistemi içinde birey göstergeler ve maddi anlamlandırmalarla kendine kimlik oluşturmaya çalışmaktadır. Bu yeni kimlik ile birlikte toplum içinde kendine güçlü bir statüyü tüketim kültürü ürünleri/öğeleri ile sağlamayabileceği bir insan modeli inşa etmektedir. Zenginlik, yüksek makam belirli göstergelere bağlı olarak görülmekte bu emareler maddi ürünler üzerinden sağlanmaktadır. Gösteriş tüketimi kavramsalı altında açıklanabilecek bir medya medyada içerikleri yönlendiren ana etkenlerin başında gelmektedir. Bu içeriklerle kesintisiz olarak bireye özel enformasyona maruz kalan ve yeni bir yaşam tarzı inşasına uğrayan bireyler tüketim kültürünün yayıcı ve taşıyıcısı haline gelmektedir” (Söğüt, 2019: 21). Sosyal medya platformları tüketim kültürünün görünür ve ulaşılabilir olmasına etki ettiği gibi, kendini yenileyerek hızla yayılmaktadır. Kuran (2022); dijital medyanın; tüm kuşaklar için risk ortamı yarattığı, bir takım imkanlar sunduğunu fakat tüm kuşaklar için riskler ve fırsatlar sunan sosyal medyanın Z kuşağı açısından daha kritik olduğunu söylemekte olup kişisel verilerde ihmal, cinsel içerik barındıran mesajlar, zorbalık gibi riskleri barındıran davranışsal risk faktörleri, pornografik içerik, ırkçı söylem, yönlendirmede yanlışlık, vahşi içerikleri kapsayan içerik riskleri, tacize maruz kalma, stalk, gizleme gibi temas içeren riskler, dolandırıcılık, reklamlar, gizlilik barındıran pazarlama yöntemleri gibi ticari içerikli risklerin varlığından söz eder.

“Sanal dünya ve gerçek dünyanın sınırlarının kaybolduğu ve bu tekno-kopya ortamda insan, sahip olduğu her şeyi bilerek veya bilmeyerek dönüştürmekte, biçimlendirmekte ve yeniden yorumlamaktadır. Şiddet de buna dahildir. İnsanlık tarihi

boyunca daima var olmuş olan şiddet bilişim çağında pek çok çeşidi ile göz önüne serilir olmuştur. Savaşlar, cinayetler, fiziksel ve psikolojik saldırılar yeni medya teknolojilerin sundu ortamlarda gündelik içerikler haline gelmiştir” (Bayrak ve Yengin, 2021: 5).

Zafer (2021); bireylerin kimlik gelişimlerinde etkili olanın geçmişte aile ve sosyal çevre olduğunu fakat teknolojinin gelişimi ile beraber günümüzde kişilik üzerinde iletişim teknolojilerinin gelişiminde etkisi olduğunu ifade etmektedir. Bireyler farklı ilişki grupları içerisine dahil olmakta ve geçmişteki yayılım şekline sınırlıdır ve bu yeni kültür biçiminde siber kültür olarak ifade etmiştir. Siber kültür tanımını çevreden ve aileden alınan kültür biçiminin teknolojik sanal bir kültür biçimine doğru değişim gösterdiğinden söz etmektedir. Kùltürler bireylerin kimlikleri üzerinde etkili olmakta geçmişte nasıl geleneksel kültür bireyin kimliğini etkiliyorsa günümüzde de siber kültür olarak tanımladığı kültür biçimi bireyin kişiliği üzerinde etkili olmaktadır. Sosyal medya geleneksel medya ikilisi kıyaslandığı zaman sosyal medyanın içerik bakımından daha zengin daha verimli olduğunu belirtmekte fakat bu olumlu yanıt avantajlı tarafın yanı sıra dezavantajlı yönleri de vardır. Dezavantajlı yönlü “filtresiz” kavramı ile açıklar. Geleneksel medyada insanlara sunulacak olan bir takım bilgiler, haberler, içerikler belli bir inceleme ve kontrol aşamasından sonra sunulurken sosyal medyada bu tam tersidir. Kullanıcılar istedikleri içerikleri, istedikleri şekilde, istedikleri gruplarla rahat bir biçimde paylaşabilmektedirler. Bu nedenle içerikler bağlamında filtersiz kavramını kullanmaktadır. Bu kimi zaman bir takım çalışmalar için dezavantaj olsa da kimi çalışmalar içinde avantajlı bir durum olduğunu belirtmektedir.

“Gençlerin yetişkinlerle olan ilişkilerinde toplumsal derinlik bir bakıma toplumsal olanın ortak hafızası ve kimliğini oluşturmaktadır. Söz konusu bu hafıza ve kimlik toplumsal derinlik sarmalıyla kuşaktan kuşağa aktarılmakta ve böylelikle toplumsal anlamda bir duruş belirlenmektedir. Gençlerin sosyal medya pratikleri ile toplumsal öznesi ben olan bir algı beslemeleri yetişkinlerle kurulacak olan dili kimliği ve hafızayı zaafa uğratmaktadır. Çünkü yetişkinlerin ilişki, iletişim algısı daha çok zamana yayılmış ve uzunca bir arka plan üzerinden yaşanmış ilişkiler biçimi kurulmaktadır. Buna karşılık gençlerin sosyal medya ortamında kurdukları ilişki, iletişim biçimi büyük bir oranda anlık, bağlantısız, sonuçsuz bir iletişim biçimleri dönüşmektedir (Babacan, 2017: 266-267). Yaşar (2020); sosyal medyanın günümüzde oluşturmuş olduğu ekosistem ile

insanların faaliyetlerini etkilemekte olduğunu, sosyal medyanın önemli sonuçlarından biri de iletişim biçimi ve kavrayış üzerinde etkili olması olduğunu dünyaya gelip sosyal yapı içerisinde sürekli genişlemekte olan birey kademeli bir şekilde sosyalleşerek toplumsal olan bütünü bir parçası olmaktadır, toplumsallaşma sürecinde çok önemli bir etken olan iletişim ve iletişime katkı sağlayan iletişim unsurları vardır. Bu unsurlar arasında iletişim araçlarında sosyal medya hem bireyleri hem yereldeki yeri ile hem küresel anlamda erişilebilir olması bireyin bu toplumsallaşma sürecine aracılık eder ve bir platform çevresinde bir takım amaçlar ve bireylerin motivasyonlarıyla insanların örgütlenmesini ve kolektif kararlarında etkili olduğunu açıklar Çağımız toplumları, teknolojinin imkanlarıyla kitle iletişim araçları tarafından bütünleştirilmiş, müstehcenleştirilmiş/çıplaklaştırılmış,doy/urul/muş/obezleştirilmiş toplumsal bir rehine olarak alınmıştır” (Dağ, 2021: 261). Sosyal medya ile bireyler arasında iletişim kanalı farklı yollardan oluşmaktadır. Toplum ve sosyal medya arasındaki iletişim kanallarından biri de yazılı iletişimidir. Wattpad platformu yazılı iletişim kanalları arasında hızla yayılmıştır. Büyük kitleler tarafından kullanılan kitap yazma ve okuma platformu Wattpad önemli bir araçtır. Yazılı iletişim kanalları bireylerin bilgiyi alma ve öğrenme açısından önemlidir. “Yazılı iletişim, iletişimin yazılı olarak yeni sembollerle aktarılmasıdır. “Söz uçar yazı kalır” atasözü yazının önemli bir özelliğini vurgulamaktadır. Sözlü iletişimde kurulan iletişim unutulabilmektedir. Sözsüz iletişimde yer alan iletiler yazılı ortama aktarılmasıyla kalıcılık kazanmaktadır. Bu kalıcılık gelecekte belge niteliği taşıyarak sunulabilmektedir. Bu türde şiddet, yazı yoluyla gerçekleşmektedir. Yazı ile ifade edilen duygu ve düşünceler olumsuzluk, güç ve kurnalsızlık içeriyorsa şiddet oluşuyor demektir” (Bayrak ve Yengin, 2021: 154). Önceleri şiddet davranışı ile ailede, okulda, kamusal alanda karşılaşılıp öğrenilme riski ile karşı karşıya kalırken, teknoloji çağıyla beraber her geçen gün artan kitle iletişim araçlarıyla bireyler şiddeti her an her yerde tekrar deneyebilmektedir. Kitle iletişim araçlarıyla kullanılan sosyal medya platformları bu platformlarda geniş kitlelere hızla ulaşan uygulamalar yoluyla öğrenme daha hızlı gerçekleşmekte ve bireyden bireye aktarımı sorgulanma imkanı bulmadan hızla yayılabilmektedir. Bu uygulamalar yoluyla şiddeti öğrenen bir birey başka bireyleri de etkileyerek toplumsal etki yaratmaktadır. Geniş kitlelere hızla ulaşan sosyal medya platformlarından biri de Wattpad’tir.

1.3. WATTPAD

Tökel (2021), isteyen herkesin yazar olup kitaplarını basabileceği fikrinin yaklaşık 30 yıl önce konuşulmuş olacağını inandırıcı olmayacağını düşünürken şimdi isteyen her birey yazar olabilmekte, yazdığını da yayınlatabilmektedir Wattpad’ler, instegram, bloglar, sosyal medya siteleri, e-dergiler, facebook, hiper yayınlar, 17 yaşındaki bireylerin kitaplarını yayınlamakta olup bu süreçte yazmak için kalem, kullanmak için kitap ve kağıda ihtiyaç duymamaktadır. 13-17 yaşlarındaki çocukların yazar olduran Wattpad gibi platformlar kitapların bir sonraki bölümünü beklemekte olup dilde kontrolsüzlük, edebi yoksunluk, estetikte dikkatsizlik, devrik cümlelerin yoğun olduğunu belirtmektedir.

Casey (2013) yaptığı haberde; Wattpad 2016 yılında çalışmalarına başlanan ve 2017 yılında Toronto merkezli Allen Lau ve Ivan Yuen tarafından kurulan çevrim içi okuma yazma uygulamasıdır. Uygulamanın öyküsü ise telefonda sadece beş satırlık yazı okunabildiği dönemde Allen Lau okuma saati üzerine prototip geliştirme çalışmaları ile ilgilenirken, arkadaşı Ivan Yuen’den bir çalışma yaptığı ve bu konuda kendisine geri dönüş yapmasını istediği mesajını alır. İki arkadaş aynı prototip üzerinde çalıştıklarını fark eder ve o sırada Allen Lau Kanada’nın Vancouver prototip hakkında konuşmak için ilk toplantılarını Vancouver havaalanında gerçekleştirirler. Bu nedenle Allen Lau, Wattpad’i “Vancouver havaalanının yemek katında doğduğunu” söyler. Yayıncılık unsuru var olsada hikaye anlatma şirketi kurmayı amaçladıkları belirtilir. Çirik (2015), Allen Lau ve ortağı Ivan Yuen ile 2007 yılında kendi aralarında yaptıkları bir toplantıda Wattpad platformundan bir aylık kazançlarının 2 dolar olduğunu, yaklaşık 1-2 yüz kullanıcılarının olduğunu, 2008 yılında Wattpad’in İOS eplikasyonu sunulmuştur. 2010 yılında bir milyon kullanıcıya ulaşılmış olup, 2011 yılında ilk sermaye dedikleri 3,5 milyon dolar almışlardır. 2012 de sermayeleri 17,3 milyon daha yükselmiş olup 2012 yılında ünlü yazar Margaret Atwood’da Wattpad’e katılmış olup, 2014 yılında 46 milyon dolar fon bulunmuştur. 2015’te ise Wattpad’a ayda 100 milyonyükleme gerçekleşmiştir. Wattpad’e ilk eklenen dil Vietnam dili olup elliden fazla dilde çalışmaktadır”(Çirik, E., “1 Milyar Kişiye Ulaşmak İstiyoruz”, s.1). 2010 yılında Wattpad ekibi iki katına çıktı (altı tam zamanlı çalışan ve dört ortak öğrenci). Wattpad Tichvibes tarafından yılın en iyi Kanadalı Başlangıç ve İşvereni seçiliyor ve Allen ve Ivan, Ernst ve Young’ın Yılın Girişimcisi ödülüne layık görüldü. Bu arada

kullanıcı artışı pathiyor-Wattpad platformda ayda 1 milyar dakikayı geçiyor. After viral bir hit olur ve Watpad'de en çok okunan kitap unvanının kazanır. Simon ve Schuster tarafından yayınlandı ve NewYork Times'in en çok satanları arasına girdi. Bugün Wattpad yeni seslerin paylaşıldığı ve okuyucuların sevdikleri hikayelerle bağlantı kurduğu, dünyanın en sevilen sosyal hikaye anlatımı platformudur. Bir zaman bir avuç okuyucusu olan şey şimdi her ay Wattpad'de toplam 23 milyar dakika geçiren milyonlarca canlı bir topluluk. Wattpad WEEBTON Studios, baskı, film, televizyon ve dijital platformlar için Wattpad hikayelerinin ortak yapımcılığını üstlenmek üzere eğlence sektörüyle ortak çalışmaya devam ediyor. Evimiz her zaman Toronto olsa da şimdi Los Angeles, New York, Hong Kong, Hindistan ve Filipinler'de uydu ofislerimiz ve güzel Halifax, Nova Scotia'da bir genel merkezimiz var (<https://company.wattpad.com/>).

“Wattpad bugüne dek Sony, Pictures TV, Hulu, Universal Cable Productions, Netfilix ve birçok diğer yapım şirketi ile bu alanda anlaşmalar imzalayarak sitedeki hikayeleri filmlere ve dizilere dönüştürdü. Şirket ayrıca Harper Collins ve Hachette Romans gibi yayınevleri ile de anlaşarak hikayelerin basılmasını sağlamıştır”. (Sönmez, 2019: Dünya Halleri). Aytekin ve Yavuz'un (2019) yaptığı saha çalışmasında Wattpad platformunu yaygın kullanan yaş grubunu 13-17 yaşlarını kapsayan aralık olarak belirtmişlerdir. “Wattpad'ın kurucusu ve CEO'su olan Allen Lau kitap fuarı nedeniyle Türkiye'ye geldiğinde kendisiyle görüşme gerçekleştirilmiş olup gerçekleştirilen görüşmede; Wattpad'ın gençler tarafından yoğun kullanıldığı fakat herkese açık kimin ne okuduğuna ne yazdığına karışılmadığı, her türlü içeriğe hazır olunduğu, geleneksel yayıncılıkta yer verilmeyen içeriklere yer verildiği, gençlerin gençler için yazdığı, yaşlılarının neyden hoşlandığını bildiği bu nedenle popüler olduklarını, Wattpad hikayelerinin televizyon dizisi olduğunu, ilk en büyük pazarlarının Amerika ikinci sırada Filipinliler üçüncü sırada da Türkiye yer almakta olup, Türkiye'de 3 milyon kullanıcı, 7 milyon civarında paylaşılan hikaye olup her gün 10 bin yeni Türk kullanıcının dahil olduğunu belirtmiştir” (Karadeniz, F., 1 Yayıncılarla Aramızda Kusursuz Bir Ortaklık Var”, s. 1).

Sağlam (2020) çalışmasında; Lao'nun yayınladığı istatistiklere göre Wattpad platformunun Türkiye'de üçüncü pazar haline gelmesi birçok yazılı basında yer aldığını ve olumlu bir olay gibi lanse ettirilmiş olup zamanla uygulamanın pazarlama şirketi

haline geldiğini belirtmiştir. Haber kaynaklarında ‘pazar’ kavramının yer alması pazarlama şirketi haline geldiğinin göstergesidir. Wattpad uygulamasında yer alan ürünlerin Amerika Birleşik Devletleri ile Filipinliler’den sonra ilk alıcıları arasında Türkiye yer almaktadır. Türkiye’de Wattpad ürünlerinde alıcılarının büyük oranda kimlik geliştirme aşamasında olan ergenler olup ergenlere tüketim alanına dahil ederek alışkanlık kazandırmaya neden olmakta olduğunu belirtmiştir. Wattpad platformunun büyüme yılı 2011, kullanıcı oranında yüksek artış ise 2014 yılı olduğu, yayınevlerinin Wattpad kitaplarını fark etmelerinin başlangıcı 2015 yılı olduğundan ve platforma Türkçe dilinin getirilmesinin genç bireyler arasında yayılmasına neden olabileceğinden bahsedilmiştir. Kitapların filmlere, dizilere uyarlanması, kitap olarak basımının artmasından kaynaklı olarak Wattpad uygulamasını kullananlar yazarların kitap imzalama günlerine ve film gösterimlerine ilgi gösterip sanal olanı gerçeğe dönüştürerek fiziksel ortama dahil etmekte olduklarını ifade etmiştir.

Türkiye’de Wattpad’de yazılan ve popülerlik kazanan hikayelerin hem basımı yapılmış hem de dizi olarak sunulmuştur. Bu popüler kitaplardan biri 22 yaşında olan Ankara doğumlu ve Sakarya’da yükseköğretim gören Sümeyye Koç adlı yazar tarafından yazılan Mardin’de geçen, Epsilon Yayınları tarafından basılan ve 2019 yılında dizileştirilip en çok izlenenler arasına giren “Hercai” dizisi buna örnektir. Dizinin çok izlenmesi kitap satışının artışını da etkilemiştir” (Bediroğlu, M., “Yazmaya Yeteneğim Olduğunu Hercaiye Kadar fark etmedim” s.?).

Google Play Stor’da 2023 yılı itibariyle 100 milyondan fazla indirildiği belirtilmiş olup yaş sınırı ise 13 yaş üstü olarak belirtilmiştir (<https://play.google.com/store/apps/details?id=wp.wattpad&hl=tr&gl=US>). Türkiye’de 12 Temmuz 2024 tarihinde Wattpad uygulamasına getirilen erişim engeline dair Aile Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş’ın (2024), bakanlık olarak ailelerden Wattpad uygulamasının içeriğine dair çokça şikayet aldıklarını, 18 yaşın altında bulunan çocukların zorbalığın her türüne, şiddete, cinsel istismara, intihara ve madde bağımlılığına dair olumsuz içeriklere sahip platformda kontrol mekanizmasının yetersizliği ve filtre olmaması nedeniyle maruz kaldığını, içeriklere dair şikayette bulunulacak bir mekanizma olmaması nedeniyle erişim engeli talep edilip, kısıtlama getirildiğine dair açıklamalarda bulunmuştur.

1.3.1. Wattpad Uygulaması Kullanım ve İçeriği Hakkında

Görsel 1.1. Wattpad Platformu Logosu

Kaynak: <https://www.wattpad.com/> (Erişim tarihi: 09.04.2023).

Kitle iletişim araçlarıyla Wattpad uygulama sayfasına girilmek istendiğinde açılan ilk sayfada; sol üst tarafta Wattpad yazılı uygulama logosuna, sağ üst köşede ise dil seçeneği ile “üye ol” kısmına yer verilmiştir. Sol tarafa daha yakın olup yaklaşık sayfasının yarısını kaplayan bölümde ise Wattpad uygulamasını tanıtım amaçlı tablet ve telefon fotoğrafı yer almakta olup tablet ekranında Wattpad hesabına giriş yapılmış olup okunacak kitap listesinden örnekler olduğu görülmektedir. Telefon ekranında ise kitapta yazılabileceğini gösteren kısa bir metne yer verildiği görülmektedir.

Görsel 1.2. Wattpad Platformuna Kayıt Sayfası

Kaynak: <https://www.wattpad.com/> (Erişim tarihi: 27.04.2023).

Wattpad platformunun giriş sayfasında Wattpad’e katılmak için facebook, google, veya e posta ile oturum başlatma, daha önce açılmış bir hesap varsa var olan

hesap üzerinden giriş yaparak ücretsiz kitap okuma ve yazma imkanı sunarak sayfanın en alt kısmında ise devam etmek için “Wattpad’in hizmet şartlarını ve gizlilik politikasını okuyarak kabul etme zorunluluğu bulunmaktadır. Hizmet şartları ve gizlilik politikasında, öncelikle bu sözleşmenin kullanıcı ile Wattpad arasında bir sözleşme niteliğinde olduğu belirtilmektedir. Hizmet şartlarında kullanıcı en düşük yaş 13 olarak belirtilmiş olup aksi ispat edildiği takdirde üyeliğin sonlandırılacağı belirtilmiştir.

Wattpad platformunda Türkçe dil tercihi yer almakta olup bütün dil seçeneklerine Görsel 1.3’te yer verilmiştir.

Görsel 1.3. Wattpad Dil Seçeneği

Oturumu başlat Türkçe ▾			
English	Français	Italiano	Deutsch
Español	Português	Català	Tiếng Việt
Filipino	Bahasa Indonesia	Русский	Română
Türkçe	Česky	Polski	Magyar
ελληνικά	Slovenčina	Українська	Svenska
Norsk	Dansk	Nederlands	简体中文
繁體中文	العربية	עברית	हिन्दी

Kaynak: <https://www.wattpad.com/> (Erişim Tarihi:28.04.2023).

Wattpad platformu üyelik kısmında istenen bilgiler ise e-posta adresi, kullanıcı adı, şifre, ay gün ve yıl olarak doğum tarihi istenmektedir. Platform 13 yaş ve üstü kullanıcıların kullanımına uygun olduğu için, doğum tarihi belirtilen kısımda kullanıcı kullanım şartlarına uygun olan her hangi bir yaş belirterek ispatlanması gerek duyulmadan üyeliğini başlatabilmektedir. Wattpad platformuna üyelikle giriş yaptıktan sonra isteyen üyeler profil fotoğrafı veya resmi koyabilmekte olup, profil kısmının altında sırasıyla kullanıcı adı, işler, okuma listesi, takipçiler kısmı bulunmaktadır. Takipçi bölümünün olması kullanıcıların takipleşme imkanı olduğunu göstermektedir. Kullanıcı ana sayfasında kullanıcının hakkında kısa bilgi vermek için ayrılmış bir başlık ve konuşmalar, takip etme kısımları yer almaktadır. Son kısımda da okuma listesi oluştur başlığı bulunmaktadır. Kullanıcı ana sayfası sol üst köşede araştırmak yazmakta olup araştırmak içeriğinde kullanıcının kitaplarda tür ile ilgili seçenek sunmaktadır.

Görsel 1.4. Wattpad Programı Araştır Bölümü İçerikleri

Araştır	Toplum	Aramak
ARAŞTIR		
Watty'ler	aksiyon	Bilim Kurgu
Fantastik	Genel Kurgu	Genç Kurgu
Genç kız Edebiyatı	Gerilim	Gizem
Hayran Kurgu	Klasikler	korku
Kurgu Olmayan	kurt adam	Kısa Hikaye
Macera	Mizah	paranormal
Rastgele	romantizm	Spiritüel
Tarihi Kurgu	vampir	Şiir

Kaynak: <https://www.wattpad.com/> (Erişim Tarihi: 28.04.2023).

Araştır bölümünde; Watty'ler, fantastik, genç kız edebiyatı, hayran kurgu, kurgu olmayan, macera, rastgele, tarihi kurgu, aksiyon, genel kurgu, gerilim, klasikler, kurt adam, mizah, romantizm, vampir, bilim kurgu, genç kurgu, gizem, korku, kısa hikaye, paranormal, spiritüel, şiir yer almaktadır.

Görsel 1.5. Genç Kız Edebiyatı Seçiminde Giriş

Genç kız Edebiyatı Hikayeleri

Etikete göre daraltın:

gençkızedebyatı gençkurgu + sormak + genelkurgu + romatizma + mizah + sevgi + eylem + romantik + mesajlaşmak + kisahikaye + tutku + gizem + Abi + aile + maceracı + rastgele +

1.4K Hikaye

Şuna göre sırala: Popüler

#1

Tazminat Ortağı | mesajlaşmak tarafından conquistamcya
179 bin 10.5 bin 26
Işık; Sen osun, değil mi? Işık; O dizinin başrolü sensin ve haftalar beni kandırdığı görüldü.
kisahikaye ayrılık gençkızedebyatı
+19 daha

#2

CEBİMDEKİ ASKER tarafından asker
1 milyon 62.1K 26
Başak, askerdeki abisine saçma sapan mesajlar atıp eğlenildiğini zannederken, telefon ucundaki kişi gerçekten abisi yayınlandı mı? Rastgele#1 {28.03.2023} Genç Kurgu#1 {29.03.20...
asker gençlik gençkızedebyatı +10 daha

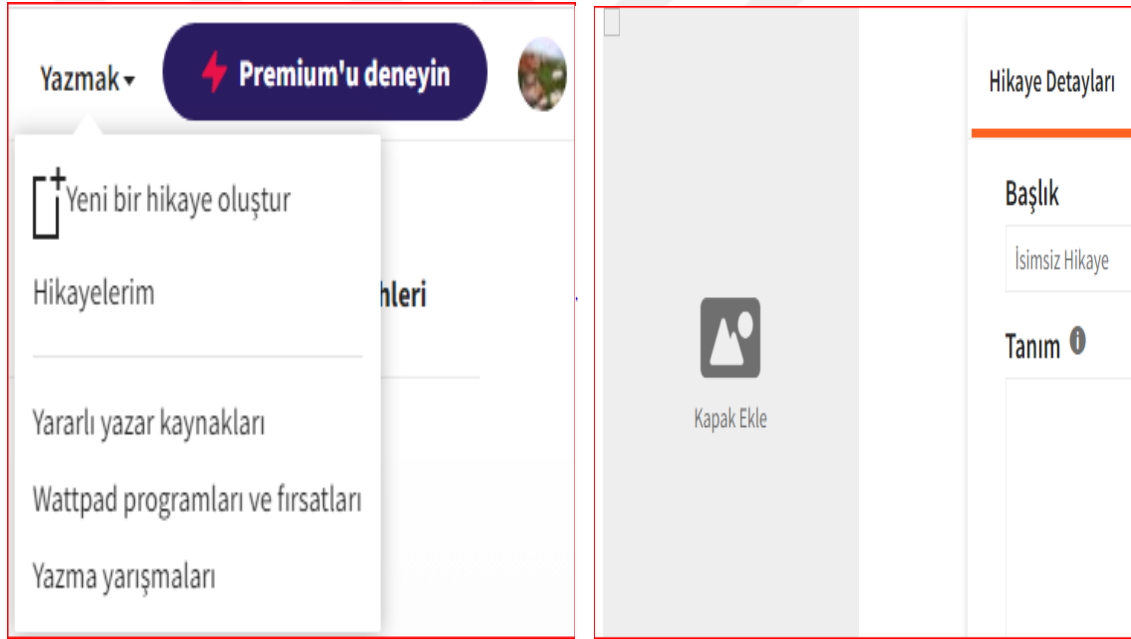
Kaynak: <https://www.wattpad.com/> (Erişim Tarihi: 27.04.2023).

Görsel 1.4'te yer alana araştırma kısmı açılıp belirlenen başlık seçildikten sonra başlıklardan biri seçildiğinde seçilen başlıkla ilgili bir sayfa açılır. Açılan sayfada Görsel 5'te yer alan etiketleme kelimeleri yer alır. Bu kelimeler içerik aramayı kolaylaştırmakta olup etikete göre daraltma seçeneğiyle kelime sayısı azaltıldığı takdirde seçilen kelimelerden yola çıkılarak daha sınırlı veriye ulaşılması saplanır.

Etiketleme kelimelerinin sağ alt kısmında ise hikayeleri popülerlik veya yeni yazılanlar olarak sıralama seçeneği bulunmaktadır. Seçim sonucunda kullanıcının karşısına hikaye listesi çıkmakta olup her hikayeyi gören, oy kullanan kullanıcı sayısı yaklaşık olarak yer alır. Seçilen hikayeye basan kullanıcı isterse hikayeyi kendi okuma listesine alabilmektedir. Hikayede devam edip etmediği kaç parçanın eklendiği ve son güncellenmenin ne zaman olduğu bilgisi yer almaktadır.

Ücretsiz üyelik yapıp aktif olarak kullanılan Wattpad platformunda premium üyelikte bulunmaktadır. Bölümler arası geçişlerde reklamsız geçiş, çevrimdışı sınırsız hikaye okuma, tema renkleri gibi kullanıcıya cazip gelebilecek avantaj imkanlarından söz etmektedir.

Görsel 1.6. Wattpad Premium Üyelik ve Hikaye Yazma Bölümü

Kaynak: <https://www.wattpad.com/> (Erişim Tarihi: 28.04.2023).

Wattpad platformunda hikaye yazmak isteyen kullanıcılar yazmak kısmına basınca karşısına “yeni bir hikaye oluştur” yazısı çıkmakta ve yeni bir hikaye oluştur kısmından ilerlemektedirler. Yeni hikaye oluşturmak için ilerleyen kullanıcının karşısına çıkan sayfada kapak resmi eklemek için bir kare yer almakta ve kapak resmin eklenen kitaplarda okuma oranının kitap resmi eklemeyen kitaplara oranla 23 kat daha fazla okunduğu bilgisi yer almaktadır. Kitap kapağı karesinin sağ tarafında hikayenin detaylarına dair; başlık, tanım, ana karakterler, birden fazla seçim hakkı bulunan

kategoriler, keşfedilmeyi arttıran etiketler, 13-18, 18-25 ve 25 üstü olan üç farklı seçeneği bulunan hedef kitle, dil ve değerlendirme kısmı yer almaktadır. Wattpad platformu yazara belirtilen adımları iptal etme veya atlama seçeneği sunmaktadır. Bir basamak ilerledikten sonra birinci bölümü yazmaya başlamak bir ekran çıkmakta ve sağ üst kısımda yayımla, kaydet ve ön izleme seçeneği sunulmuş olup yazma işlemi gerçekleşmektedir.

1.4. ŞİDDET, ŞİDDET TÜRLERİ VE ŞİDDET İLE İLGİLİ YAKLAŞIMLAR

Şiddet kavramı farklı disiplinlerin konusu olduğu gibi birçok kuram ve kavramlarla farklı düşünürler tarafından ele alınmıştır. Collins şiddeti, “şiddet tüneli metaforu”, Bourdieu “sembolik şiddet”, Luhmann ise “güven kavramı” ile açıklamıştır. “Collins şiddeti mikro-sosyolojik açıdan ele almaktadır ve şiddet tüneline şiddeti uygulayan kişi kısa-orta-uzun süreli aralıklarla girmektedir. Kısa şiddet tüneli birkaç dakika sürmektedir ve yumruklarla çıkan kavga türüne denk gelmektedir ve kavga edenler tünelin ağzındadırlar ve duygusal gerilim tünelden vazgeçmelerine neden olur. Orta şiddet tüneli, okul ve işyerlerindeki katliamları, futbol hooliganlarını içerirken, uzun vadeli şiddet tüneli, cinayet, gasp, soygun, tecavüz gibi küçük bir grup tarafından yapılan eylemleri içermektedir” (Bal, 2014: 19).

“Simgesel Şiddet (Violence Symbolique): Ona maruz kalanların ve aynı zamanda da çoğu kez onu uygulayanların sessiz suç ortaklığıyla ve her iki tarafın da onu uyguladıkları ya da ona maruz kaldıklarının bilincinde olmadıkları ölçüde meşruluk kazanan şiddet türü” (Köse: 2004: 270). “Simgesel şiddet, itaat olarak algılanmayan itaatleri, “kolektif beklentiler”e toplumsal olarak aşılınmış inançlara dayanarak çekip çıkaran şiddettir” (Bourdieu, 2006: 176). “Bourdieu, simgesel şiddeti çoğu zaman ve özellikle de değişen toplumsal koşullarla birlikte fiziksel şiddetten daha etkili bir şiddet türü olarak değerlendirmektedir. Simgesel şiddet çok daha görünmez ve sinsice ilerleyen bir hastalık gibidir. Düşüncelerimize, davranışlarımıza, dilimize ve sosyal hayatın her yerine sinmektedir. Görüldüğü üzere Bourdieu’nün simgesel şiddet yaklaşımı sosyal hayatta her alanda ve problemde karşımıza çıkabilecek derinliktedir” (Aloğlu, 2018:225). Bourdieu’nün simgesel şiddet kavramını anlamak için temel kavramlarından olan haptus, alan ve sermaye kavramlarından bahsetmek gerekmektedir. Yılmaz (2020), Bourdieu’da temel kavramlar ve simgesel şiddet analizi

adlı çalışmasında alanın ve hapitusun ilişki yumağı şeklinde var olduğundan alanın ise tarihsel ve nesnel ilişki biçimlerinin tamamını oluşturarak, alanın tarihsel ve fiziksel arka planda olduğunu ve alanın örgütsel varlığından söz eder. Hapitus ise bireylerin bedenlerindeki zihinsel algılar, beğeniler ve eylem şemalarından şeklinde tarihsel ilişkilerdir. Tüm alanlar kuvvet ve güç alanıdır. Toplumsal olan konum ve yatkınlıklar hapitus ile ilişkilerde maddi ve simgesel olan güç tarafından kısıtlanarak hiyerarşiye bürünür. Sermaye çerçevesinde; alanın içinde failler eşit olmayan bazı kaynaklara sahip olmaktadır. Bu eşitsiz kaynaklarda failler içinde farklı niteliklerde tahakküm, rekabet ve ittifak ilişkileri kurulabilir. Bu nedenle sermaye, bir alana dahil olan faillerin stratejilerini şekillendiren enerji olduğunu açıklar. “Güç ilişkileri, bir kültürel keyfiyetin dayatılması ve bu dayatmanın çifte keyfiyetinin gizlenmesi için gerekli araçlar sistemi olarak, yani sembolik şiddetin araçlarının ve bu şiddetin gizlenmesinin (yani meşrulaştırılmasının) araçlarının tarihsel birleşimi olarak bir pedagojik eyleme mahsus dayatma biçimini belirler” (Bourdieu, 2021: 45). Ölçer (2019), hapitus kavramı simgesel şiddetin bireyler tarafından benimsenmesi konusunda kilit öneme sahip olduğunu, çocukluktan itibaren edinilen sosyal, kültürel ve simgesel değerlerle birlikte yaşam tarzında alışkanlıklar ile düşünme şekli hapitusu oluşturarak değiş konusunda direnç gösterdiğini anlatır.

“Sembolik şiddet, temelinde belirlenmiş bir güç altında bu gücü kabullenmekle ve içselleştirmekle başlamaktadır. Bir adım ötesinde ise bu şiddetin normalleştirilmesi gelmektedir. Normalleştirilen sembolik şiddet devamında tekrardan şiddetin meydana gelmesine yol açmaktadır. Kişi bu güç altında farkında olmadan içselleştirdiği ve normal olarak kabul ettiği sembolik şiddeti hayatının her alanında uygular hale gelmektedir. Kişi bu durumu normal olarak kabul ettiğinden dolayı artık şiddet olarak görmemekte ve bu şiddet kısmı gizli kalmaktadır. Böylece bu durum toplum içerisinde bireylerin yaşamlarını sınırlarla belirlemektedir” (Yılmaz, 2020: 177).

Luhmann şiddeti güven kavramı ile açıklamıştır. “Güven kavramı, algılanan geleceğin bir formu ya da gelecekte belirli ve risk yokmuş gibi eyleyenin bir yoludur ve geleceğin pozitif bir tutumu şeklinde tanımlanmıştır. Güven, sınırsız değildir, limitlerle sürdürülmektedir şiddet ve güven arasında kurulan ilişkiler dikkat çekmektedir” (Bal, 2014: 19). “Luhmann’ın sunduğu kuramsal bakış açısına göre üç farklı şekilde olumsuz etkilenmiş olabilir. Klasik görüşe yakın olan birinci bakış geleneksel toplumun değerleri

Türk toplumunda hala hüküm sürmekte ve insanlar sadece yakınlarıyla güven ilişkileri kurmaktadır. Post-modern dönemle ilişkili görünen ikinci bakışta karmaşıklaşan modern toplumsal sistemin aşına olunamayacak denli hızlı değişiminden olumsuz etkilenen bireylerin bir önceki toplumsal sisteme gerilemesi vardır. Kuramın verdiği üçüncü bakış ise hem geleneksel hem de modern değerlerin bir arada oluşunun yarattığı karmaşadır. Üçüncü bakış Türk toplumu için daha geçerli görünüyorsa da bu görüşe geleneksel toplumsal sisteme özgü tekeli yönelimin modern sistemin hızlı karmaşıklanan yapısını daha da hızlı karmaşıklanan etkisi eklenmelidir” (Özdemir, 2018: 81).

Şiddetin net ve tek bir tanımı olmayıp farklı tanımlarıyla karşılaşmak mümkündür. “Şiddet” Arapçadaki “şedde vurmak” sözcüğünden ve Latincedeki sertlik, katılık, aşırılık, güç dereceleri anlamlarına gelen “violencia” ve de kurallara karşı koymak, sert davranmak gibi anlamlar aktaran “violare” sözcüklerinden kaynaklanmaktadır” (Bayrak& Yengin, 2021:139). Şiddet kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğünde; 6 farklı şekilde ifade edilmiştir. Bu tanımlar, (1) *Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğenlik, sertlik*, (2), *hız*, (3), *bir hareketten doğan gü.*: Rüzgarın şiddeti, (4) *karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma*, (5) *kaba güç*, (6) *duygu ve ya davranışta aşırılık*” şeklinde ifade edilmektedir (TDK, 2023).

Şiddet kelimesi, 6284 sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da; *Kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış*” olarak ifade edilir (RG, 2012- 28239). Kalyoncu (2021); Türkiye şiddetin yoğun olduğu ülkelerden biri olup, kelimenin tam anlamıyla şiddet üreten bir toplum olduğumuzu ve şiddetin biyolojik boyutundan daha çok öğrenilerek artan bir davranışken şiddetin yaygınlığıyla öğrenilmesi arasında doğru bir orantı olduğunu, şiddet yaygınlık kazandıkça topluma öğretilmesinin de artış gösterdiğini belirtir. Şiddetin çok farklı kaynakları olup, nerden ne zaman ve ne boyutta öğrenildiğini net olarak söylemek mümkün değildir. Değişen ve dönüşen toplumsal yapı ile beraber şiddetin de öğrenilme biçiminde farklılıklar olabilmektedir. Öğrenme yoluyla şiddet öğreten aygıtlar televizyon, telefon, bilgisayardır. Şiddet bir döngü olup bu döngü iki farklı şekilde ifade edilebilir. Birinci döngüde şiddetin öğrenme ile ilgili

olan şiddete gören ve uygulayan, şiddete şahit olan bireyler arasındaki döngü ile şiddetin bir eylem olarak gerçekleşen döngüsüdür.

“Adalet Bakanlığı; şiddet döngüsü dört aşamamadan oluşmaktadır. Bu dönemler; gerginlik dönemi, kriz dönemi, pişmanlık dönemi, bahane dönemidir. Gerginlik döneminde; şiddet uygulayan birey bir takım sorunları bahane eder ve gerginlik yaratır ve şiddeti uyguladığı bireyin davranışları üzerinde kontrol sağlar. Şiddet mağduru birey bu durumda endişe hissi yaşar ve kullanacağı sözler ve davranışları konusunda dikkatli davranmaya çabası gösterir. Kriz dönemi; şiddet uygulayan birey, sözlü, psikolojik, ekonomik, fiziksel ve/veya cinsel şiddet uygular, şiddet mağduru birey ise bu durumda haksızlığı uğrar, aşağılanmışlık duygusu ile üzüntü hali yaşar. Üçüncü döngü olan pişmanlık dönemi; şiddet uygulayan tarafından pişmanlık duygusu yaşar ve bunu mağdur bireye de ifade eder ve bu tutumu olumlu yönde olur. Mağdur birey şiddet uygulayan bireyin pişmanlık duygularını ve tutumlarını olumlu karşılar. Dördüncü ve son evre ise bahane dönemidir. Bahane döneminde şiddet uygulayan birey bahaneler üretir, şiddet gören birey bu bahaneleri anlama çabasına girer, şiddet uygulayan bireye değişmesi konusunda destek olmaya çalışır ve şiddet mağduru birey kendini bu durumdan sorumlu hisseder” (https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html). Şiddet döngüsü dört aşama üzerinden tekrar eder.

1.4.1. Şiddet Türleri

Şiddet hangi türde olursa olsun hangi öğrenme biçimiyle öğrenilirse öğrenilsin şiddet türleri birbirini besler ve birbirinin etki alanındadır. Şiddetin tek bir biçimi olmayıp fiziksel şiddet, sözel şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet, ısrarlı takip gibi birçok boyutu vardır. Bir şiddet türünün yaşanması diğer şiddet türlerinden bir yada bir den fazlasını içinde barındırması muhtemeldir. Literatürde bazı kaynaklarda sözel şiddet ile psikolojik şiddet tek başlık altında ele alınmıştır. Sözlü şiddet psikolojik şiddet şiddetin kapsamına alınabilirliği olsa da her psikolojik şiddetin içinde sözlü şiddet barındırmayabileceği kanısından yola çıkılarak ayrı başlık olarak ele alınması uygun görülmüştür.

Şiddetin toplumlarda sık karşılaşılmaması, kitle iletişim araçlarında, sosyal medya da oyunlarda dizilerde filmlerde sık karşı karşıya kalınması şiddetin toplumda alışılmış ve

kabullenilmiş olmasını kolaylaştırmaktadır. Bu da zamanla bireylerde sistematik olarak duyarsızlaştırmaya neden olabilmektedir.

1.4.1.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet toplumda en çok bilinen, şiddet denilince ilk akla gelen şiddet türüdür. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2016-2022 Ulusal Eylem Planı'nda; “Fiziksel şiddet; başkasının vücut bütünlüğüne zarar veren, ona acı çektiren her türlü saldırı olarak tanımlanmaktadır. Bireyin fiziksel olarak zarar görmesine neden olan her türlü eylemi kapsayan fiziksel şiddet, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmadan töre ve namus cinayetine kadar uzanmaktadır” şeklinde ifade etmiştir (KSGM, 2016). Fiziksel şiddetin boyutu oldukça geniştir. Fiziksel şiddette bir bireyde gözle görülür bir etki bırakma koşulu aranmamaktadır. Adalet Bakanlığı, fiziksel şiddeti “Tokat atmak, itelemek, tekmelemek, bir şey fırlatmak, yumrukla veya bir nesneyle vurmak, silah veya bunun gibi bir nesneyle zarar vermek ya da tehdit etmek, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olmak gibi kişinin bedenine zarar verecek her türlü davranıştır” şeklinde belirtir (Adalet Bakanlığı, t, y.). Nesnel bir özellik taşıyan fiziki şiddet temelinde güç ya da kuvvet bulunmaktadır. Kuvvetin ya da gücün aşırılığı şiddetin kaynağını oluşturmaktadır. Bu kuvvet kişilere ve mala yönelik olarak iki türlü gerçekleşmektedir. Kişilere yönelik olarak yürütülen şiddete cinayet, yaralama, rehin alma ve dayığı örnek verebiliriz. Mala yönelik olarak da zarar verme ve yakmayı verebiliriz (Bayrak ve Yengin, 2021: 147).

1.4.1.2. Sözel Şiddet

“Sözel şiddet, şiddet uygulayan kişi tarafından şiddet mağduruna uygulanan, mağdurun duygusal/ruhsal bütünlüğüne zarar vermeye yönelik hakaret etmeyi ve suçlayıcı ifadelerle birlikte küçük düşürücü küfürleri kapsayan şiddet biçimidir” (Duru ve Duyan, 2017: 46). Sözel şiddet türünün literatürde karşılığı olsa da, kimi zaman bir birey tarafından sözel şiddet olarak kabul edilen ya da sözel şiddetin yaşandığının farkında olabiliyorken başka bir birey aynı sözleri şiddet olarak kabul etmemekte olup sözel şiddet farkındalığı daha az gelişmiştir.

1.4.1.3. Psikolojik Şiddet

“Psikolojik şiddet; bağırarak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, eve kapatmak, küçük düşürmek, lakap takmak, kadının nasıl giyineceği, nereye

gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, öfkesini çocuklardan çıkarmak, çocuklarını göstermemekle tehdit etmek, silah göstermek gibi eylemleri kapsamaktadır” (KSGM, 2016). Psikolojik şiddet bazı kaynaklarda duygusal şiddet olarak da yer almaktadır. Bu nedenle psikolojik (duygusal) şiddet; fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, sözlü şiddet, ısrarlı takip, sözel şiddet türlerinden bağımsız değildir. Tüm şiddet türlerinin duygusal bütünlüğü zedelemesi olası bir durumdur.

“Duygusal şiddet eylemlerini sergileyenler tekrarlanan eylemler ile kişinin benliğini, psikolojik ve sosyal gelişimini, ruhsal bütünlüğünü bozma çabası içerisindedir. Duygusal şiddete maruz kalan kişilerde depresyon, stres, aşırı korku ve kaygı gibi duygulanımlar ortaya çıkabilir. Bu aşırı duygu durumları ise bireyin yüksek tansiyon yada panik atak gibi rahatsızlıklara sürükleyebilir” (Uz, 2018: 21).

1.4.1.4. Ekonomik Şiddet

Adalet Bakanlığı ekonomik şiddeti; “Çalışmaya veya çalışmamaya zorlamak, kişinin gelirinin kontrol altına almak, kişinin parasına veya banka kartlarına el koymak, borçlanmaya zorlamak, kişiye hiç para vermemek veya çok az miktarda para vermek, kişinin çalışmasını zorlaştıracak hareketlerde bulunmak, kişiyle ailenin gelir ve giderleri hakkındaki bilgileri paylaşmamak gibi ekonomik baskı içeren her türlü tutum ve davranış olarak açıklar (Adalet Bakanlığı, t.y.). Ekonomik şiddet; kadının para harcamasının kısıtlanması, çalışmasına izin verilmemesi, zorla çalıştırılması, ekonomik konulardaki kararların erkek tarafından tek başına alınması, kadının parasının elinden alınması, iş yerinde olay yaratmak suretiyle kadının işten atılmasına neden olunması, kadının iş bulmasını kolaylaştırıcı becerilerinin geliştirilmesinin engellenmesi, ev ihtiyaçlarını karşılayacak maddi kaynaktan yoksun bırakılması, engelli kadını zorla dilendirme gibi birini kontrol etmek ya da cezalandırmak amacıyla ekonomik olarak sınırlamak için yapılan her türlü eylemdir (KSGM, 2016).

“Bakımından sorumlu olduğu kişilere para vermemek ve onları sosyal hayata katılmaları ve kendilerini geliştirmeleri için gerekli her türlü ekonomik destekten mahrum etmek, kazandıkları paraları ellerinden almak ve çalışmalarına izin vermemek ekonomik şiddetin biçimleridir. Bir erkeğin eşine evden çıkmaması ve istemediği kişilerle görüşmemesi için para vermemesi de bir çeşit ekonomik şiddettir” (Özabacı, 2021: 32-33).

1.4.1.5. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet; birini istemediği yerde, zamanda veya şekilde cinsel ilişkiye zorlamak; kişinin rızası olmaksızın cinsel nitelikli eylemlerde bulunmak; cinselliği bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanmaktır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından cinsel şiddet “cinsel eylem gerçekleştirmek amacıyla girişim, istenmeyen cinsel içerikli konuşmalar, birini cinsel amaçlı kullanmak, mağdur ve fail arasındaki ilişkinin niteliğine bakmaksızın, ev ya da iş ortamında kişinin cinselliğine yönelik zorlayıcı yaptırımlar” olarak tanımlanmıştır (KSGM, 2016).

Adalet Bakanlığı cinsel şiddeti; “kadını istemediği yerde, şekilde ve zamanda cinsel ilişkiye zorlamak, kişiye cinsel içerikli sözler söylemek veya kişiye cinsel içerikli sözler söylemeye zorlamak, kadını çocuk doğurmaya veya doğurmamaya zorlamak, fuhuşa zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, kişiyi cinsel yönden aşağılamak gibi davranışlarla kişinin cinselliğini kontrol altında tutup baskı uygulayan her türlü davranıştır” der (Adalet Bakanlığı, t.y.).

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda; cinsel saldırı ve cinsel taciz ile ilgili suçlarının ilgili maddelerine yer vermiş olup, cinsel saldırıyı; TCK 102. maddesinde; “Şehevi arzular ile kişilerin vücutlarına dokunma, elleme veya öpme gibi eylemler bu suçun konusu olabileceği gibi, vücuda organ veya sair cisimlerin sokulması da bu suçu oluşturur” şeklinde cinsel tacizi ise TCK 105. maddede, “Cinsel taciz, sözlü, yazılı fiillerle veya beden hareketleriyle, mağdurun vücuduna temas içermeyen, cinsel arzuları tatmine yönelik davranışlardır. Bu davranışlar, ıslık çalmak, cinsel organını göstermek, her türlü iletişim aracıyla cinsel içerikli yazılar göndermek, el kol işaretleriyle cinsel ilişkide bulunmayı önermek, soyunmak gibi söz ve hareketler ile söz ve davranışlar olabilir” şeklinde açıklamıştır (Asayiş Daire Başkanlığı, ?).

“Bir kişinin, diğer bir kişiyi kendi cinsel gereksinimi ya da isteklerin doyumu için cinsel nesne olarak kullanması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır. Cinsel amaçlı dokunma, cinsel içerikli sözlerle sarkıntılık yapma, cinsel anlamı olan el, kol, göz hareketi yapma, birinin giysilerini (etek, eşofman vb.) isteği dışında açma, tecavüz v.b. davranışlar şiddet davranışı olarak gruplandırılmaktadır (Uz, 2018: 22).

1.4.1.6. Tek Taraflı Israrlı Takip

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nden Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı, ifade eder” olarak ifade edilmiştir (KSGM, 2012).

1.4.2. Şiddet İle İlgili Yaklaşımlar

Şiddet kavramını birey, toplum ve medya bağlamında anlaşılabilirliğini arttırmak için şiddet ile ilgili yaklaşımların bilinmesi gerekmektedir. Literatürde farklı disiplinlerde şiddet ile ilgili yaklaşımlar ele alınmıştır. Bu yaklaşımlar biyolojik temelli yaklaşım, psikolojik temelli yaklaşım, içgüdü temelli yaklaşım, psikososyal temelli yaklaşım ve sosyolojik temelli yaklaşımlardır. Bu çalışmada sosyal medya platformu olan Wattpad uygulamasının hızla yaygınlaşıp yayınevleri tarafından ticari hale getirilerek basımı gerçekleşen Wattpad kitaplarında yer alan şiddet söylemleri incelenmiştir. Kitaplarda yer alan söylemlerin yüksek orana sahip okur kitlesi arasında yaygınlaştığı varsayılarak toplumun geniş kesimini ilgilendirmesi nedeniyle şiddet ile ilgili yaklaşımlardan sosyolojik temelli yaklaşım ele alınmıştır. “Medya üzerindeki sosyolojik yaklaşımların tarihi, medya teknolojisinin gelişimiyle bazı yönlerden paralellik gösterir. Sosyolojik yaklaşımlar, medyanın izleyiciyi etkileme yolunu oldukça basit biçimde başlayarak daha karmaşık hale gelmiş ve bunun sebebi, sadece medya türlerinin ve toplumdaki sonuçlarının ortaya çıkması değildir. Medyayı sosyolojik açıdan incelerken dikkate alınması gereken faktörler artmıştır ve şimdilerde medya üreticilerini ve ürünlerin izleyicilerini de kapsamaktadır” (Bilton, T. vd, 2009: 329). Bu nedenle sosyolojik temelli yaklaşımların ele alınıp incelenmesi önemli arz etmektedir. Sosyolojik temelli yaklaşım üçe ayrılır: Bunlar saygınlığı arttırma teorisi, sosyal kontrol teorisi ve sosyal öğrenme kuramıdır.

1.4.2.1. Saygınlığı Arttırma Teorisi

Saygınlığı arttırma teorisi; “Enler (1990:171-174) tarafından geliştirilen kuram, saygınlığı toplumsal bir olgu olarak ele alır ve bunun bireysel yargılardan oluşmadığını belirtir. Saygınlığı bir çeşit ahlaki değer (moral credit) olarak tanımlayan kuram, saygınlığın birey için oldukça önemli olduğunu vurgular. Bireyin kazanacağı saygınlık, bireyin arkadaş, sevgi, ekonomik ve sosyal kaynaklar gibi değerlere ulaşmasında aracılık edecektir” (Sheckter 200, akt. Arslan, 2012:35). Körük (2021), Kimi ergenler dürüstlük, yardımseverlik ve sorumluluğa önem verirken, kimi ergenler ise şiddet, yıkıcılık, zorbalık ve itibarlı olmaya önem verdiklerini, farklılaşmaya neden olan faktörlerin bireylerin yaşadıkları ve yetiştikleri çevrenin sahip olduğu değerlere önem verdiğini belirtmiş olup, ergenin itibar gördüğü suçlu kimliği içinde bulunduğu akran grubunda saygı duyuluyorsa ergen birey bu saygınlığı kaybetmemek için aynı suçları tekrar etmekte devam eder. Bu değerler bireyin sahip olmak istediği kimliğin şekillenmesini sağlamaktadır.

1.4.2.2. Sosyal Kontrol Teorisi

“Sosyal Kontrol Kuramı’na göre insanlar, toplumla olan zayıf bağlarının zayıfladığı veya kırıldığı zaman problem davranışlarına yönelirler” (Arslan, 2012: 34). “Hirschi ve Start (1969) tarafından geliştirilen bu teori, antisosyal davranışların oluşmasına yol açan nedenlere yoğunlaşmaktan ziyade uygun davranışların ne şekilde oluşacağına odaklanmaktadır. Teorinin temel varsayımı, bireyin toplumla kurduğu bağların güçlenmesinin birey üzerindeki sosyal kontrolü arttıracak ve bu şekilde bireyin suç işleme olasılığının azalacağıdır. Bu teoriye göre, çocuk veya ergenin toplumsal yapıya uygun sağlıklı davranışlar sergilemesinin dört unsuru bulunmaktadır. Bunlar; bağlanma, sorumluluk yüklenme, katılım ve inançlardır” (Körük, 2021: 98). “Bu öğelerin dördü de sosyal bağı oluşturan etmenlerdir ve her dört öğenin her biri ne kadar güçlüyse, bireyin suçlu davranışa katılma olasılığı o kadar az olacaktır. Hirschi’nin teorisi bireyin ait olduğu grup ne kadar zayıfsa, bireyin grubuna o kadar az bağlı olduğunu öne sürer. Bu, bireylerin grubundan ziyade kendisine bağımlı olmasına sebep olur ve günün sonunda kendi özel çıkarlarına fayda sağlamadıkça hiçbir davranış kuralını tanımaz” (Syrquin, 2021: 1). Sosyal bağı oluşturan etmenlerden güçlü bir bağ

olması için aile içindeki çocuk ya da ergenler bireylerin etkilendiği aile rol model görevi görmelidir.

1.4.2.3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Tatlıoğlu (2021), sosyal öğrenme kuramcısı Albert Bandura'nın davranışları sosyal etkileşimlere dayandırarak öğrenme konusunda davranışçılık ile kavramlaştırmıştır. Sosyal öğrenme kuramını taklit, bağlamsal ve gözlemsel yollarla gerçekleştirilen bir süreç olduğunu ve bireylerin etkileşiminden söz eder. Bandura dolaylı öğrenmeye önem vermiştir. Davranışın öğrenildiğini ifade etse de tepkisel sonuçların hemen ortaya çıkmayabileceğini vurgulamıştır. Bireyleri pasifize eden fikirlere tepki göstermiştir. Sadece gözlemlenen bireylerin değil model olarak alınan bireylerin de bir takım türleri ve özelliklerinden bahsetmiştir. Ayrıca kişisel, biyolojik ve çevresel unsurların da karşılıklı olarak belirleyicilik ve nedensellik içinde olduğunu ifade eder. “Sosyal öğrenme yaklaşımının güçlü savunucularından olan Bandura, kişilik gelişiminden bireysel faktörler, çevresel uyarıcılar ve davranış arasındaki karşılıklı etkileşime dikkat çeker. Tutumlarımız, çevredeki uyarıcılar ve geri bildirimler davranışlarımızı, dolayısıyla kişiliğimizi etkiler. Davranışlarımız da çevremiz üzerinde etkilidir. Bandura, bu etkileşime karşılıklı belirlenimcilik adını vermiştir” (Cengiz, 2019: 125). Bayrakçı (2007), Syracuse University (2003) çalışmasından yaptığı aktarımda Bandura'nın üç farklı modelinden söz etmektedir. Bu modeller canlı, sembolik ve sözlü direktiflerdir. Canlı modelde davranışı gerçekleştiren gerçek bir birey, sembolik model; bir film, kitap, televizyon programı veya farklı bir mecrada betimlenen birey, sözlü direktifler modelinde ise nasıl davranılacağına dair açıklamalarla canlı ya da sembolik bir birey tarafından gösterilmeyen modeldir. “Sosyal bilişsel öğrenme kuramı, insanların esas olarak çevrelerini gözlemleyerek öğrendiklerini ileri sürmektedir. İnsanların değerleri, düşünme şekli ve davranış kalıpları hakkında önemli miktarda bilgi özellikle medyadaki sembolik ortamdan model alınarak öğrenilmektedir. Medyada yer alan temsiller, bireylerin gözlemleyeceği, taklit edeceği ve kendisiyle özdeşleştireceği birer sembolik modeldir. Sembolik modellerin sosyal öğrenme sürecindeki önemli etkilerinde biri, kimlik özelliklerinin şekillenmesinde yaşanmaktadır. Medya temsilleri üzerinden iletilen kod ve simgeler toplumsal belleğe yerleşmekte ve bireylerin kimliklerinin şekillenmesinde etkili olmaktadır” (Varol, 2014: 301).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ VE ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada Wattpad kitapları üzerinden yayınlanan genç edebiyat romanlarında yer alan şiddet olgusu incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bilimsel araştırma yöntemleri nitel yöntemler, nicel yöntemler ve karma yöntemler olarak üçe ayırmak mümkündür. Sosyal bilimlerde yapılan çalışmaların bilimsel geçerliliği olması için araştırmaya uygun olan bilimsel araştırma yöntemine dayandırılması gerekmektedir. Bu çalışmada metin analizi yapılması olması nedeniyle nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. “Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür” (Arslan, 2012: 13).

Genel kabule göre, niceliksel araştırmalarda bilim insanları bilginin toplayıcısı olarak tarafsız ve bilginin kaynağına mesafeli olmalıdır. Diğer yandan nitel araştırmalarda bilim insanları bilgi toplanırken bilginin kaynağıyla etkileşime giren, bilgiyi oluşturan ve yorumlayan olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında nitel araştırmalar bireyler, süreçler ve olgulara ait verilere ilişkin deneyimlerin, davranışların ve eylemlerin tanımlandığı araştırma yöntemi olarak görülebilir. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemlerinde elde edilen veriler niyetleri, değerleri, istekleri, fikirleri içerisine alan; duygulara ilişkin bilgilerin, inançların, kanaatlerin detaylı olarak aktarılabildiği bir veri türü olarak görülebilir. Bu durum nicel araştırma yöntemi içindeki pozitivist ve nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan yorumsamacı bakış açısı arasındaki temel fark olarak değerlendirilebilir. Yorumlayıcı sosyal bilim anlayışı, anlamlı bir toplumsal eylemde, toplumsal olarak üretilen anlam ve değer bağlantısını vurgular. Bu anlayış ele alınan metnin derinlemesine incelenmesine olanak sağlar ve parçaların bütünle ilişkilendirilmesinde daha derin anlamların ortaya çıkarılabileceğini savunur (Neuman, 2014: 120-130). Bu nedenle bu çalışma yorumsamacı bakış açısı ile ele alınarak nitel içerik analizi kullanılmıştır.

Tavşancıl ve Aslan'a (2001) göre, içerik analizi yazılı, sözel vb. materyallerin objektif ve sistemli olarak incelenme olanağı sağlayan bilimsel bir yöntemdir. Sosyal bilimlerde genellikle kullanılan içerik analizi, belirlenmiş kurallar ile yapılan kodlamalarla kitap, kitap bölümü, tarihsel dokümanlar vb. metinlerde yer alan bazı kelimelerin daha küçük içerik kategorilere indirgenerek sistemli ve yinelenebilir bir yöntem olarak tanımlanmaktadır.

Büyüköztürk ve Diğerleri'ne (2008) göre, içerik analizi metin ya da metinlerden oluşan bir kümenin içinde yer alan belli kelimelerin yada kavramların varlığını tespit etmek amacıyla yapılır.

Bu çalışmada kullanılan içerik analizi yönteminden hareketle, ilk olarak analiz edilecek olan Wattpad kitapları belirlenmiş ve ardından belirlenen kitaplarda şiddet içeren söylemler bir sistem dâhilinde belirlenmiştir. Belirlenen bu sistemde şiddet içeren kelimelerin veya temaların ne sıklıkta görüldüğü sayılmıştır. Bulguların sistematik olarak kaydedilmesinden sonra bu bulgular grafikler veya çizelgeler yardımıyla ortaya konmuş ve analiz edilerek yorumlanmıştır.

2.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Wattpad'de yazılıp yayınevleri tarafından basımı yapılan ve en çok satan kitaplar listesinde yer alan Şehnaz Haşimoğlu ve Gülşen Haşimoğlu'na ait 10 kitap oluşturmaktadır. Bu kitaplar; iki ciltten oluşan berdel, emanet gelin, bir rüya için ağıt, üç ciltten oluşan kuma kitabı ile ciltsiz yazılan kefen kitaplarıdır. Araştırmanın örneklemini ise olasılıklı olmayan örnekleme yöntemidir. Bu örnekleme yönteminde bireylerin belirlenen örneklem içerisinde yer alma olasılığı eşit değildir. Araştırmacının kişisel istek ve öznel değer yargısı örneklemin belirlenmesinde etkilidir. Çalışmada örneklem belirlenirken, olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan amaca yönelik örneklem kullanılmıştır. Amaca yönelik örnekleme seçilen bireylerin ve ya objelerin amaca uygun olarak seçilmesi önemlidir. Seçimlerde önemli üç faktör: kolaylık, ölçüt ve amaca uygun olmasıdır. Bu nedenle amaçlı örneklemede araştırmacının yetenek ve yargıları ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmanın örneklemini basımı ve satışı devam eden iki ciltten oluşan berdel ve üç ciltten oluşan kuma kitapları olarak belirlenmiştir.

2.3. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ

Yapılan çalışmada nitel içerik analizi tekniği ile kuma ve berdel eserleri üzerinden bir metin analizi gerçekleştirilmiştir. Mayring (2011)'e göre, nitel araştırmalarda içerik analizi altı temel aşamadan oluşmaktadır.

Nitel araştırmada içerik analizinin altı aşaması;

1. Araştırmanın problemi
2. Seçme ölçütünün belirlenmesi; kategorileştirme
3. Cümle düzeyinde verinin ele alınması: Kategorilerin tanımlanması
4. Kategorilerin yeniden düzenlenmesi
5. Son kez materyali ele alış
6. Yorumlama

Çalışmanın yöntemini oluşturan nitel içerik analizinde aşağıdaki yol izlenmiştir;

İlk olarak araştırma problemi Wattpad platformunda yer alan üç ciltli kuma kitabı ile iki ciltten oluşan berdel kitaplarında yer alan şiddet temalarının incelenmesi, ardından araştırmanın evreni Wattpad'de yazılıp yayınevleri tarafından basımı yapılan ve en çok satan kitaplar listesinde yer alan Şehnaz Haşimoğlu ve Gülşen Haşimoğlu'na ait 10 kitap olarak ve araştırmanın örneklemi ise basımı ve satışı devam eden iki ciltten oluşan berdel ve üç ciltten oluşan kuma kitapları olarak belirlenmiştir.

İkinci olarak, araştırmanın konusu, evreni ve örneklemi belirlendikten sonra kuma ve berdel eserlerinde geçen şiddet içerikli kelimeler ve söz öbekleri seçme ölçütü olarak belirlenmiştir.

Üçüncü olarak, kodlama aşamasında analiz edilecek verileri anlamlı bütünler halinde nasıl parçalara ayrıldığı planlanarak, çalışmanın problemi ve temel soruları ekseninde şiddet içerikli söylemler belirlenmiştir. Şiddet içerikli kelimeler ve söz öbekleri tespit edilirken her bir eser birden fazla okunarak kelimeler ve söz öbekleri kodlanmıştır.

Dördüncü olarak, kodlanan veriler kodlama cetveli üzerinden kelime ve söz öbeklerinin tekrarlanma sayısı ifade edilerek yeniden düzenlenmiştir.

Beşinci olarak, son kez kuma ve berdel eserleri yeniden okunup gözden geçirilerek elde edilen veriler yeniden kontrol edilerek tasnif edilmiştir.

Son olarak, eserlerden elde edilen şiddet içerikli kelimeler ve söz öbeklerinden oluşan veriler yorumlanıp değerlendirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. BERDEL VE KUMA KİTAPLARINDA ŞİDDET OLGUSU

Ağalık sistemi üzerinden ele alınan, baş kahraman Şervan Ağa olarak geçen ve kuma gelen ile kendi evliliği üzerine kuma gelinen iki kadının hikayesi anlatılır. Şervan Ağa ile Ezo gelin akraba evliliği gerçekleştiren teyze çocuklarıdır. Kitabın baş kahramanı Şervan Ağa, ağalık sisteminin gereğini yerine getirmek amacıyla istemediği ikinci evliliğe Beritan isimli kadını eş olarak kabul etmek zorunda kalarak gerçekleştirir. Kitabın baş kahramanı olan Şervan Ağa'nın ikinci evliliği gerçekleştirme nedeni olarak evli olan Şervan Ağa ile Ezo gelinin çocuk sahibi olamaması olarak anlatılır. Evli çiftin gidilen bir çok tedavi sonucunda çocuk sahibi olamama nedeni Ezo gelinin sağlık problemlerinden kaynaklı olduğu anlaşılar. Kitapta yaşanan ağalık sistemi içerisinde boşanma gerçeği diye bir şey olmadığı belirtilir. Şervan Ağa'nın ilk eşi olan Ezo isimli kadın eşinin başka bir kadınla gerçekleştirmek zorunda olduğu evliliği kabul etmek zorunda kaldığı anlatılır. Kuma olarak aileye gelecek olan Beritan gelin gelinin babası kızına kuma olarak gelin gitme kararını sormuş olup Beritan gelinin sevdiği başka bir erkek varken kendi rızasıyla kumalığı kabul ettiği belirtilmiştir.

Eroğlu konağında, ilişkiler ağalık sistemi ve gelenek göreneklere bağlı olarak bir hiyerarşik içerisinde yürümektedir. Şervan Ağa'nın çocuğunun olmaması bu hiyerarşiye ters düşmektedir. Şervan ikinci kez evlenip eşinin üzerine kuma getirmek yerine kardeşini ağa olabileceğini teklif etse de aile büyükleri bunu reddetmektedir. Aldığın sürdürülebilmesi için Şervan'ın bir çocuk sahibi olması gerektiği düşünmekte bunun yanı sıra bir ağanın torun sahibi oğlunun ise çocuk sahibi olmaması yaşadıkları toplum tarafından dışlanan bir durum olarak görülmektedir. Yaklaşık altı yıllık bir bekleyişten sonra konağın ağası buna bir çözüm olarak ikinci bir eşi aileye gelin olarak getirdiği geçmektedir. Gerçekleştirilen evlilikten yaklaşık iki hafta sonra kuma olarak gelen Beritan gelinin hamile kaldığı ve eşi Şervan Ağa'nın çocuk sahibi olabileceği topluma kanıtlanması amacıyla tüm konakta zılgıt sesleri yükseldiği anlatılır. Şervan Ağa'nın ilk zamanlar hiç istemediği zorlu beraberlik yaşadığı yeni eşi Beritan gelinin ile aralarında bir bağ oluşmaya başladığı yazılır. Konak'ta aile içi düzen öncelikle konağın ağası olan Şervan Ağa'nın babası tarafından daha sonra annesi tarafından sağlandığı anlatılır.

Kadınlar üzerindeki yani Ezo ve Beritan gelin üzerindeki düzen ise eşleri olan Şervan Ağa ve annesi tarafında sağlandığı yazılır. Aile içerisindeki hiyerarşi ile aile içi düzen sağlanarak gelinler arasında bağların güçlü tutulup ailenin parçalanmaması amacı aktarılmaktadır. Kuma kitabında kumalığın sadece ilk gelin için değil kuma olarak gelen ikinci gelin içinde zor olduğu aktarılmıştır. İlk eş olan Ezogelinin ailede sevilen istenen eşi tarafından aşık olunan kadın olarak gelin getirilmiş olduğu, ikinci eş olan Beritan'ın ise bir amaç olarak getirildiğini kendisi ve çevresi tarafından aktarıldığı anlatılır. Ezo gelin eşinin ve ailesinin istenen çocuğu doğuramamanın üzüntüsü içerisindeyken ikinci gelin ise sadece bir amaç olan çocuk doğurmak amacıyla getirildiğinin üzüntüsünü yaşadığı yazılır. Beritan önceleri eşi tarafından reddedilen muhatap olunmayan eşi tarafından yok sayılarak baskı gören bir gelin konumunda olduğu hamile kalışından sonra eşinin yanındaki konumda duygusal anlamda bir takım farklılıkları yaşadığını gördüğü anlatılmaktadır. Kumalığın ağılık sistemi içerisindeki yeri ve zorlu koşulları kitap içeriğinde ifade edilip toplumsal bir gerçeklik olarak aktarılmıştır.

Kitabın hikayesi bir birine aşık iki insanın ailenin evlilik onayı olmasına rağmen beklemeyip kaçması ile başlamaktadır. Kaçanlar Zuxari ailesinden Berdan ile Şahmaran ailesinden Rojin'in kaçış hikayesidir. Birbirini sevip kaçan çift aşiretlerin hükümlerinden biri olan öldürülmek korkusuyla Şah denilen bir aşirete sığınır. Çiftin kaçtığını duyan aile bireyleri olayı kan davasına çevirir. Kardeşini bulan Rezan'ın silahın namlusunu kız kardeşine doğrultup öldürmekten vazgeçer. Aşiret büyükleri tarafından verilecek hüküm konuşulmak üzere bir araya gelinir çiftin öldürülmesini önüne geçmek için berdel hükmüne karar verilir. Kaçan çiftlerden erkek olan bireyin kız kardeşi kaçan kadının erkek kardeşi ile evlilik konusunda fikirleri göz ardı edilerek törenin hükmü gereği evlendirilme kararı verilir. Berdel gereği evlendirilme kararı verilen 18 yaşındaki Mizgin evlendirileceği erkek olan Rezan'a aşık fakat Rezan tarafından sevilmediğinden zorunlu bir evlilik gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirilen evlilikte eşine nefret besleyen Rezan'a karşı pes etmeyen Mizgin'in mücadelesi anlatılır. Hikayenin sonunda berdel usulü ile evlendirilen çiftin bir birini sevdiği yazılmıştır. Okuyucuya duygular ile aşiret geleneğinin çatıştığı bir hikaye aktarılır.

3.1.1. Kuma Kitabında Yer Alan Şiddet Temaları

Kuma kitabının birinci cildinde yer alan şiddet temalarından fiziksel şiddet kategorisinde ‘itmek’ ve yapıştırmak’ kavramlarının yer aldığı “...kolundan tuttuğu kadını iteleyerek duvara yapıştırmıştı” (Cilt 1, s. 41), ‘sıkmak’ kavramının yer aldığı “Kolunu avuçları arasında parçalarcasına sıktı adam” (Cilt 1, s. 443), “...dirseğinden tuttuğu kadını itmişti” (Cilt 1, s. 443), cümleleriyle bir erkeğin eşi olan kadın üzerinde uyguladığı fiziksel şiddete üç farklı kavram üzerinden dört tekrarla yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Fiziksel Şiddet	İtmek	2
	Yapıştırmak	1
	Sıkmak	1

Kitap içeriğinde yer alan sözel şiddet türlerinde ‘öldürmek, piç kurusu, canına susamak, şerefsiz, canından olmak, gözlerini oymak, bacaklarını kırmak, ezmek, yakmak’ kavramlarını içeren cümleler yer almaktadır. Sözel şiddet kavramlarının yer aldığı cümleler; “Seni öldüreyim mi?” (Cilt 1, s. 70), “Senin canın ölüm mü istiyor?” (Cilt 1, s.73), “Senin bu gelinin ölümü elimden olacak”(Cilt 1, s. 73), “Hepinizin ağzı kapanacak piç kuruları” (Cilt 1, s. 78), “...senin de canın yanacak” Cilt 1, s. 83), “...iki kadının ölüm saati” (Cilt 1, s.98), “...canına mı susadın sen?”(Cilt 1, s. 161), “...sana sus dedim yoksa olacaklardan ben sorumlu değilim” (Cilt 1, s. 163), “Bir daha bunu yaparsan senin o gözlerini oyarım” (Cilt 1, s. 201), “Canından olursun”, (Cilt 1, s.208), “...öldürürüm sizi” (Cilt 1, s. 229), “Kendine ölümlerden ölüm beğen!” (Cilt 1, s. 230), “...bacaklarını kırarım” (Cilt 1, s. 413), “...seni de aileni de bu evi de yakarım, ...seni ezerim senden geriye zerren kalmaz!, ...seni ezerim” (Cilt 1 , s. 441), “...canını okuyacağım” (Cilt 1, s. 442), “Kollarının avuçları arasında parçalarcasına sıktı adam”(Cilt 1, s. 443) cümlelerine yer verilmiştir. Sözlü şiddet içeren 18 kavramdan 16’sı tehdit cümlesi içermekte olup diğer iki kavram ise hakaret içerikli argo sözcüktür.

Tablo 3.2. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Sözlü Şiddet	Öldürmek, Ölümü istemek Ölümü elinden olmak Ölüm saati Ölümlerden ölüm beğenmek	7
	Piç kuruları Piç kurusu	2
	Canını yakmak	1
	Şerefsiz	1
	Canına susamak Canından olmak	2
	Gözlerini oymak	1
	Bacaklarını kırmak	1
	Ezmek	2
	Yakmak	1

Tablo 3.3'te kitapta yer alan psikolojik şiddet temaları ele alınmıştır. “Sabretmesini bil oğlum canını yakacak, sana kötü davranacak” (Cilt 1, s. 15), cümleleriyle kadına eşi tarafından korku ve endişe duygusu yaşatacak öngörülür davranışlar anlatılmıştır. “Bir kadın bebek veremiyor diye üzerine kuma getirilmiştir” (Cilt 1, s.18) cümlesi ile hamile kalamayan bir kadına kadınlık duygusu konusunda

yetersizlik hissi uyandırabilecek duygusal şiddet uygulanmıştır. “Kendi ellerimle mezarımı kazıp içine girdim” (Cilt 1, s. 29), cümlesi ile keder, pişmanlık ve çaresizlik aktarılmıştır. “Bunu yaptığı an cesetlerle babalarının evlerine varırlardı” (Cilt 1, s. 30) istemedikleri bir evliliği sona erdirmeye cesaretini gösteremeyerek sonunu korku içinde bilmek ve çaresizce var olan evliliğe boyun eğmek zorunda kalındığı aktarılmıştır. “Bu eve dirisiyle giren ölüsüyle çıkardı” (Cilt 1, s. 35) var olan yaşamı tüm zorluklarıyla karşı çıkmadan zorunlu olarak tüm acıya mutsuzluğa rağmen kabul etmek gerektiği bunda kadın üzerinde yaşattığı psikolojik şiddet aktarılmıştır. “...İki karısı olan sen, ikisini de hamile bırakamıyorsun,...Kısır olduğunu kabul etmiyorsun” (Cilt 1, s. 78), “Bu millet var ya bu şerefsiz millet bana kısır diyor artık, kısır” (Cilt 1, s. 84), “Millet arkamdan güler oldu. Bu bir adam için ne kadar onur kırıcı biliyor musun?” (Cilt 1, s. 85), cümlelerinden yola çıkılarak yaşanan toplumda çocuk sahibi olamamanın erkeğin yüzüne vurulması erkeklik konusunda yetersizlik, aşağılanma duygusu yaşanarak toplumda utanç duygusu yaşatmakta olup kısırlık erkeğe bir leke olarak görülmekte ve öfke duygusuna neden olmaktadır.

Kuma kitabının birinci cildinde psikolojik şiddet türlerinden 8 kez rastlanmıştır.

Tablo 3.3. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Psikolojik Şiddet	Kötü davranmak	1
	Kuma getirmek	1
	Mezarını kazmak	1
	Cesetle eve varmak	1
	Ölüsüyle çıkmak	1
	Kısır olmak	3

Cinsel şiddet temasına kitapta bir paragrafta yer verilmiş olup toplumda kabul görmüş olan kadının hazır oluş hali ve isteme duygusu arka plana atılarak eşi tarafından eşinin karar verdiği zamanda cinsel birliktelik yaşamak “Gözünü açmak istemiyordu. Yattığı yatakta –yeni yatağında- kıpırdamak dahi istemiyordu... Yastığını kollarının arasına alarak dişlemiş, çılgılık çılgılığa bağırışlarını bu şekilde bastırmıştı”, (Cilt 1, s. 13) cümlelerinden anlaşılacağı gibi istenmeyen bir ilişki olması ve üzerinde yoğun olumsuz etki bırakması nedeniyle cinsel şiddet içermektedir.

Tablo 3.4. Kuma 1 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Cinsel Şiddet	İstenmeyen cinsel birliktelik	1

Kuma kitabının birinci cildinde fiziksel şiddet 3 farklı 4 tekrar, sözel şiddete 9 farklı 18 tekrar, psikolojik şiddete 6 farklı 8 tekrar cinsel şiddete ise 1 farklı 1 tekrar olmak üzere toplam 31 şiddet içeriği bulunmaktadır.

Kitapta yer alan “...herkesi dövmüştü... kızları dövüyorum” (Cilt 1, s. 61) cümleleri ile gerçekleştirilen dövmek eylemi normalleştirilmiş bir şekilde aile ortamında aktarılmaktadır. “...karısının üzerine vardığından habersiz üzerine yürüyordu...kadının kolunu avuçlarının içerisinde ezercesine sıkı” (Cilt 2, s. 412-413), “Yanağına yediği tokatla yüzü yan dönmüş, düşecek kadar feleği şaşmıştı” (Cilt 2, s. 414) eylemleriyle aile içi ilişkilerde uygulanan fiziksel şiddet aktarılmıştır. Kitapta sözel şiddet içeren eylemlerde ‘dövmek’ ve ‘itmek’ eylemleri ikişer defa tekrar etmiş olup, ‘üzerine yürümek, ezercesine sıkmak, ezmek tokat yemek, duvara fırlatmak, yumruk artmak, vurmak’ eylemlerinin tekrarlanma sayısı birdir. Kuma kitabının ikinci cildinde fiziksel şiddete 9 farklı 12 tekrarla karşılaşılmıştır.

Tablo 3.5. Kuma 2 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet Teması	Tekrarlanma Sayısı
Fiziksel Şiddet	Dövmek	2
	Üzerine yürütmek	1
	Ezercesine sıkmak	2
	Tokat yemek	1
	Duvara fırlatmak	1
	İtmek	2
	Yumruk atmak	1
	Vurmak	1
	Çekmek	1

Sözel şiddet kategorisine giren erkek tarafından kullanılan “si..seni” ve “si..” argo kelimesi üç defa tekrar edip ikisi okul ortamında arkadaşına üçüncüsü hastanede yengeye çevreden gelecek bakışlara tepki olarak diğer ikisi ise aile ortamında kullanılmıştır. “Dekolte bir şey falan olursa, omuzları gözüdürse bizimle beraber moda evini de yakacağını söyledi” (Cilt 2, s.197) cümleleri ile ‘mahvetmek, öldürmek, canını yakmak,ezmek ve bağırarak” kavramları tehdit içermektedir. Sözel şiddet 10 farklı kavram üzerinden tekrar eden kavramlarla beraber 17 kez karşılaşılmıştır.

Tablo 3.6. Kuma 2 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet Teması	Tekrarlanma Sayısı
Sözel Şiddet	Sikerim seni	5
	Kırmak	1
	Piç	1
	Yakmak	1
	Öküz	3
	Mahvetmek	1
	Ölümle tehdit etmek	1
	Canını yakmak	1
	Ezmek	2
	Bağırmak	1

Kuma kitabının ikinci cildinde ‘yüreğine yansımak’ ve ‘yüreğine saplanmak’ deyimleri ile ‘yüreğinde katliam olmak ve korkmak ifadeleri aile içinde yaşanan olaylar döngüsünde hissedilen psikolojik ruh hali olarak ifade edilip psikolojik şiddetin varlığını göstermekte olup psikolojik şiddete dört farklı bölümde rastlanmıştır. Kuma kitabının ikinci cildinde 4 farklı ifade üzerinden psikolojik şiddetin varlığı ile karşılaşılmıştır.

Tablo 3.7. Kuma 2 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet Teması	Tekrarlanma Sayısı
Psikolojik Şiddet	Yüreğine yansımak	1
	Yüreğine saplanmak	1
	Yüreğinde katliam olmak	1
	Korkmak	1

Kuma kitabının ikinci cildinde 9 farklı 12 tekrar eden fiziksel şiddet, 10 farklı 17 tekrar eden sözel şiddet ve 4 psikolojik şiddete olmak üzere toplam 33 şiddet içeriğine rastlanmıştır.

Fiziksel şiddet türünden kitabın üçüncü cildinde 15 farklı kavramda tekrar eden ifadelerle beraber toplam 27 fiziksel şiddet içerikli kavrama yer verilmiştir.

Tablo 3.8. Kuma 3 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Fiziksel Şiddet	Şaplak yemek	2
	Yakasından çekmek	1
	İtmek	4
	Kolundan tutmak	2
	Sürüklemek	2
	Tokat atmak	3
	Saçlarından çekmek	2
	Bacaklarına vurmak	1
	Ayağıyla vurmak	1
	Saldırmak	1
	Vurmak	4
	Yumruk atmak	1
	Fırlatmak	1
	Boğmak	1
	Dövmek	1

Sözel şiddet ifadelerinde kullanılan ‘gebertmek’ kavramı “...kimseyi dinlemez, direk gebertir” (Cilt 3, s. 39), fiziksel anlamda gebertmek değil tehdit niteliğinde kullanılmaktadır. Kuma kitabının üçüncü cildinde 19 farklı, 54 tekrar eden tehdit ve hakaret içerikli sözel şiddet içeriğine rastlanmıştır.

Tablo 3.9. Kuma 3 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Sözel Şiddet	Gebertmek	4
	Hayatı haram etmek	1
	Bacaklarını kırmak	2
	Ölümle tehdit etmek	10
	Canını yakmak	1
	Canına okumak	2
	Üzerine yürümek	1
	Bağırmak	6
	Piç	10
	Aptal	3
	Tehdit etmek	1
	Canını almak	1
	Oruspu	1
	İbne	1
	Sığır	2
	Pislik	1
	Orospu çocuğu	1
	Şerefsiz	5
	İt	1

Kuma olarak evlilik gerçekleştiren kadının aile içinde yaşadığı durumlar psikolojik şiddet içermektedir. “Avlunun tırazanlarına yakın duran kadın bahçe kapısında kocası ve kumasının oğullarıyla ilgilendiğini gördüğünde duvara tutundu.Görünmeyen bir hançeri alıp göğsüne saplamış...”(Cilt 3, s.234). Kuma kitabının üçüncü cildinde 2 farklı bölümde psikolojik şiddete rastlanmıştır.

Tablo 3.10. Kuma 3 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Psikolojik Şiddet	Kalbine saplanmak	1
	Ruhuna işkenceler yapmak	1

Kuma kitabının birinci, ikinci ve üçüncü cildinde ekonomik şiddet ve ısrarlı takiple karşılaşılmamıştır. Kuma kitabının üç cildinde toplam 43 fiziksel şiddet, 89 sözel şiddet ve 14 psikolojik şiddet, 1 cinsel şiddet olmak üzere toplam 147 şiddet içeriğiyle karşılaşmıştır.

3.1.2. Berdel Kitabında Yer Alan Şiddet Temaları

Berdel kitabının birinci cildinde 6 farklı, 9 tekrar eden fiziksel şiddet teması bulunmaktadır.

Tablo 3.11. Berdel Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Fiziksel Şiddet	Silahla saldırmak	3
	İtmek	1
	Bıçağı boğazına dayamak	1
	Silahı başına dayamak	1
	Şaplak atmak	1
	Vurmak	2

Sözel şiddet içeriklerinden “O cesetleri senin önüne getireceğim. Senin önüne atacağım” (Cilt 1, s. 24) cümlelerinde geçen “cesetleri önüne atmak” ifadesi gerçekleşmemiş eylem olup tehdit içermekte olup sözel şiddet kapsamına girmektedir. Kitapta yer alan kimi tehdit içerikli kimi sözel şiddet içeren cümlelerde bir den fazla tehdit içerikli kavrama yer verilmiştir. “O Sedef’i alır paramparça eder, bağırsaklarından kokoreç yapar, millete ibret diye dağıtırım!” (Cilt 1, s. 269) ve “Rezan onu öldürecek. Kendi elleriyle kırk kere doğrayacak, kırk köye dağıtacak” (Cilt 1, s. 405) cümleleri birden fazla sözel şiddet içermekte olup şiddet biçimi öyküleştirilerek aktarılmıştır. Berdel kitabının birinci cildinde 31 farklı 72 tekrar eden sözel şiddet içeriğine rastlanmıştır.

Tablo 3.12. Berdel 1 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Sözel Şiddet	Kan dökmek	1
	Canını almak	1
	Ölümlle tehdit etmek	19
	Canını okumak	2
	Cesetleri önüne atmak	1
	Canını yakmak	2
	Namusuz	1
	Şerefsiz	1
	Öküz	2
	Yakmak	5
	Bacaklarını kırmak	1
	Süründürmek	1
	Boğmak	1
	Manyak	3
	Vurmak	2
	Aptal	11
	Beynini dağıtmak	1
	Gerizekalı	1

Tablo 3.12. Berdel 1 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı (Devamı)

	Dilini koparmak	1
	Kaynamış suyun içine atmak	1
	Hayvan	1
	Boğazını kesmek	1
	Doğramak	2
	Bıçakla dilini kesmek	1
	Yok etmek	1
	Diline kepenk bağlamak	1
	Dövmek	3
	Deşmek	1
	Parçalamak	1
	Beynini sikmek	1
	Beynine sıkmak	1

“En küçüğü Mizgin yarın bir davaya kurban gidecekti ve hala haberi yoktu ...kan dökülmesin diye ikinci evliliği öne attılar...sen de bizi öldürdün ” (Cilt 1, s.9-31) kaçarak evlenen çiftin töre cinayetine kurban gitmemesi adına aşiret büyükleri tarafından ailelerden bir kadın ve bir erkeğin gönüllü olmalarına bakılmaksızın evlilikleri gerçekleştirilerek psikolojik şiddet kurban ve ölmek kavramlarıyla ifade edilmiştir. Berdel kitabının birinci cildinde 4 farklı 5 tekrar eden psikolojik şiddet türüne rastlanmıştır.

Tablo 3.13. Berdel 1 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Psikolojik Şiddet	Davaya kurban gitmek	1
	Zorla evlilik	1
	Ölmek	2
	Yakmak	1

Berdel kitabının birinci cildinde tek taraflı ısrarlı takip cinsel şiddet, ekonomik şiddet görülmemiş olup 9 fiziksel şiddet, 72 sözel şiddet, 5 psikolojik şiddet olmak üzere toplam 86 şiddet temasına rastlanmıştır.

Berdel kitabının ikinci cildinde 12 farklı, 21 tekrar eden fiziksel şiddet içeriğine yer verilmiştir.

Tablo 3.14. Berdel2 Kitabında Yer Alan Fiziksel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Fiziksel Şiddet	Vurmak	4
	Dövmek	6
	Sürüklemek	1
	İtmek	2
	Çarpmak	1
	Silahlı şakağına dayamak	1
	Üzerine yürümek	1
	Silah çekmek	1
	Sıkmak	1
	Yumruk atmak	1
	Bıçak bastırmak	1
	Namluyu doğrultmak	1

Sözel şiddet biçimine giren tehdit içerikli “Hepinizi o Şahmaran Konağına hapseder, üzerinize mazotu döker, yakarım” (Cilt 2, s. 41) cümlesinde “yakmak”

eylemi öyküleştirilerek basamaklar halinde aktarılmıştır. Berdel kitabının ikinci cildinde 15 farklı olmak üzere 26 tekrar eden sözel şiddet içeriğine yer verilmiştir.

Tablo 3.15. Berdel2 Kitabında Yer Alan Sözel Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Sözel Şiddet	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Sözel Şiddet	Ölümle tehdit etmek	6
	Kurşunlamak	1
	Canını yakmak	1
	Yakmak (ateşe vermek)	6
	Parçalamak	2
	Ezmek	1
	Doğramak	1
	Kellesini almak	1
	Vurmak	1
	Boğmak	1
	Silahla vurmak	1
	Dilini kesmek	1
	Dövmek	1
	Canını almak	1
	Yumruğu yemek	1

Yaşanan olumsuz durumdan “İşittikleriyle bıçak darbelerini bedeninin her bir santiminde acı hissetti kadın” (Cilt 2, s.113) cümlesinde geçen ‘acı hissetmek’ ikilisi

ruhsal acının ifadesi olarak anlatılmıştır. Berdel kitabının ikinci cildinde 4 farklı psikolojik şiddet temasına rastlanmıştır.

Tablo 3.16. Berdel 2 Kitabında Yer Alan Psikolojik Şiddet Türü, Şiddet İfadesi ve Tekrarlanma Sayısı

Şiddet Türü	Şiddet İfadesi	Tekrarlanma Sayısı
Psikolojik Şiddet	İşkence çektirmek	1
	Burnundan getirmek	1
	Acı hissetmek	1
	Hançer yemek	1

Berdel kitabının birinci ve ikinci cildinde cinsel şiddet, ekonomik şiddet ve ısrarlı takiple karşılaşılmemiştir. Berdel kitabının iki cildinde toplam 30 fiziksel şiddet, 98 sözel şiddet ve 9 psikolojik şiddet olmak üzere toplam 137 şiddet içeriğiyle karşılaşılmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Popüler sosyal medya platformu Wattpad ülkemizde genç kesim tarafından yeni bir sosyalleşme alanı haline gelerek yoğun ilgi görmüştür. Wattpad'ın yaş ve içerik sınırlaması olmaksızın, etkileşimli yazma ve okuma platformu olması nedeniyle talep artmıştır. Platformda yazarların yaş itibarıyla okuyucu kitlesiyle aynı ya da yakın olması içerikleri daha cazip kılmış ve kendi gibi düşünen kendi gibi yazan yazarlara ilgi artmıştır. Wattpad'ın hızla yayılması yayınevlerine yeni pazar alanı oluşturmuştur. Yayınevlerinin yeni pazar alanı olan Wattpad sosyal medya platformunda yer alan çok okunan kitaplara içeriğine bakılmaksızın talep artmış ve basımları hızla yayılmıştır. Wattpad platformunda bölüm bölüm yayınlanan kitap içeriklerinin toplu halde basımı okuyucuya cazip gelmektedir. Online okuma platformunda okunan kitaplar yazılı basımda ilgi odağı olmaya başlamıştır.

Wattpad kitaplarından satışı hala devam eden üç ciltli kuma kitabı ile iki ciltten oluşan berdel kitabının içerdiği şiddet unsurları incelenmiştir. Kitaplarda şiddet unsurlarına rastlanmıştır. Kitap içeriklerinde fiziksel ve sözel şiddet unsuru en yoğun olan şiddet türleri olarak görülmüştür. Kitaplarda ekonomik şiddet ile tek taraflı ısrarlı takibe rastlanmamıştır. Çalışmada her kitabın ciltleri ayrı ayrı ele alınmış olup tüm ciltlerde toplam şiddet içeriğinin sayısına yer verilmiştir.

İçerik analizi yapılan kitaplardan kuma kitabının birinci cildinde fiziksel şiddet 3 farklı 4 tekrar eden, sözel şiddet 9 farklı 18 tekrar eden, psikolojik şiddet 6 farklı 8 tekrar eden cinsel şiddet ise 1 farklı kullanımına rastlanmış olup birinci ciltte toplam 19 farklı 31 tekrar eden şiddet kavramı tespit edilmiştir. Şiddet türlerinden en çok kullanılan öncelikle sözel şiddet ikinci sırada psikolojik şiddet üçüncü sırada fiziksel şiddet dördüncü sırada ise cinsel şiddet yer almıştır. Kitabın birinci cildinde ekonomik şiddet ve tek taraflı ısrarlı takibe rastlanmamıştır. Kuma kitabının ikinci cildinde fiziksel şiddet 9 farklı 12 tekrar eden, sözel şiddet 10 farklı 17 tekrar eden, psikolojik şiddet 4 farklı sayıda olup toplam 23 farklı 33 tekrar eden şiddet türü tespit edilmiştir. Tespit edilen şiddet türlerinden en yoğun sözel şiddet, ikinci sırada fiziksel şiddet, üçüncü sırada psikolojik şiddet yer almıştır. Kuma kitabının ikinci cildinde cinsel şiddet, ekonomik şiddet ve tek taraflı ısrarlı takibe rastlanmamıştır. Kuma kitabının üçüncü cildinde fiziksel şiddete 15 farklı, 27 tekrar eden, sözel şiddete 19 farklı 54 tekrar eden,

psikolojik şiddete ise 2 farklı şekilde toplam 83 şiddet türüyle karşılaşılmıştır. Yapılan incelemede en çok sözel şiddete ikinci sırada fiziksel şiddete üçüncü sırada ise cinsel şiddete rastlanmış olup ekonomik şiddet ile tek taraflı ısrarlı takip olan şiddet türleri görülmemiştir. Üç ciltli kuma kitabının içerik analizinde fiziksel şiddet toplam 43, sözel şiddet 89, psikolojik şiddet 14, cinsel şiddete ise 1 içerikle yer almıştır. Kuma kitabının tamamında şiddet türleri ayırt etmeksizin toplam 147 şiddet ifadesi yer almaktadır.

İki ciltli berdel kitabının birinci cildinde fiziksel şiddet 6 farklı 9 tekrar eden, sözel şiddet 31 farklı 72 tekrar eden, psikolojik şiddet ise 4 farklı 5 tekrar eden toplam 86 şiddet yer almış olup kitabın birinci cildinde en çok sözel şiddete, ikinci sırada fiziksel şiddete rastlanmıştır. Berdel kitabının ikinci cildinde; fiziksel şiddet farklı 12 tekrarlayan 21, sözel şiddet farklı 15 tekrarlara 26 psikolojik şiddete ise 4 farklı toplam 51 şiddet sayısı ile karşılaşılmış olup en yoğun sözel şiddet, ikinci sırada fiziksel şiddet üçüncü sırada psikolojik şiddete rastlanmış olup cinsel şiddet, ekonomik şiddet ve tek taraflı ısrarlı takiple karşılaşılmamıştır. İki ciltli berdel kitabının iki cildinde; fiziksel şiddet 30, sözel şiddet 98, psikolojik şiddete ise 9 kez toplam 137 şiddet tespit edilmiştir. İçerik analizi yapılan aynı yazarlara ait beş kitapta ekonomik şiddete ve tek taraflı ısrarlı takibe dair şiddet ifadesi tespit edilmemiştir. Diğer şiddet türlerinden fiziksel şiddete toplam 73, sözel şiddete 187, psikolojik şiddete 23, cinsel şiddet ise 1 defa tespit edilmiştir. Yapılan içerik analizinde 5 kitapta şiddet türü ayırt etmeksizin toplam 284 defa tespit edilmiş olup en çok kullanılan şiddet türleri sırasıyla sözel şiddet, fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ve cinsel şiddettir.

Çalışmada tespit edilen şiddet türlerinin sayısının yadsınamayacak kadar yüksek olduğu görülmüştür. Analizi yapılan kitapların basımı ve satışının yüksek olması nedeniyle genç kesim arasında kitaplarının sadece konusu değil şiddet kavramları hızla yayılmaktadır. Şiddet kavramlarının genç nesil arasında hızla yayılmasına normalleştirilmesine ve şiddetin toplumun tüm kesiminde yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bu da şiddetin toplumda hızla yayılmasına neden olmaktadır. Kitap içeriğinde sözel şiddetin daha yoğun olması iletişim dilinin şiddet içerikli kavramlarla zarar gördüğü anlaşılmakta öncelikle olup aile içi iletişime ardından toplumsal dile zarar vermektedir. Bandura'nın sosyal öğrenme kuramıyla açıklanacak olursa yazılı basında yer alan Wattpad kitapları ve okuyucu arasında bir etkileşim vardır. Bu etkileşim sosyal öğrenmenin bir parçasıdır. Metin ve okuyucu arasındaki etkileşim sembolik modeldir.

Birey sembolik model yoluyla metinden bir takım davranışlar edinebilir. Bireyin edindiği davranışlar hemen ortaya çıkmaz. Ergen birey okuduğu kitaplardan edindiği öğrenmeleri direk yansıtmaz süreç içerisinde dışa vurabilir. Davranış biçimine dönüşen ve hemen ortaya çıkmayan şiddetin ne zaman nerden öğrenildiğini açıklığa kavuşturmak zorlaşır. Metindeki karakterleri model olarak alan birey, sembolik model yoluyla sosyal öğrenme gerçekleştirir. Gerçekleşen öğrenme biçiminde, okuyucu ile metinde rol model olarak alınan karakter arasında bir etkileşim gerçekleşir. Gerçekleşen etkileşim sonucu okuyucu karakterle özdeşleşir ve şiddetin metindeki okuyucusuyken uygulayıcısı haline gelebilir. Okunan kitaplardaki karakteri rol model alan bireyin kimlik özellikleri bu karakter üzerinden şekillenebilir.

Şiddetin daha fazla yaygınlaşıp genç bireyler arasında meşru görülmesini önlemek için genç bireyler tarafından okunan kitapların içerik analizlerinin yayınlanmadan önce yapılması gerekmektedir. İçeriği toplumsal risk oluşturan metinlerin içerik analizi yapılmadan satışa sunulan kitaplar için gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır. Toplumda şiddet dilinin önüne geçmek için iletişim ve şiddet konularında önleyici tedbir kapsamında öğrenci ve veliler başta olmak üzere toplumun ulaşılabilir tüm kesimine eğitimler arttırılmalıdır. Kitaplarda geçen şiddet kavramının aile içi şiddet, kadına şiddet ve eril tahakküm bağlamında yeni çalışma alanı olarak ele alınması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adalet Uğradığınızda Bilgi İlk Adımdır, Fiziksel Şiddet, https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html (Erişim Tarihi: 14.04.2023).
- Adalet Uğradığınızda Bilgi İlk Adımdır, Şiddet, https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html (Erişim Tarihi: 12.04.2023).
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, <https://www.aile.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/mevzuat/4-6284-sayili-aile-nin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanuna-iliskin-uygulama-yonetmeligi.pdf> (Erişim Tarihi: 14.04.2023).
- Aloğlu, E. (2018). “Sosyolojik Perspektiften Linç ve Toplumsal Şiddet Sarmalı”, *Sosyoloji Dergisi*, Sayı 38, 219-230. file:///C:/Users/Dell/Downloads/SOSYOLOJ_K%20PERSPEKT_FTEN%20L_N_%20VE%20TOPLUMSAL%20___DDET%20SARMALI[%23644355]-850893.pdf (Erişim Tarihi: 25.09.2024).
- Arendt, H. (2021). *Şiddet Üzerine Seçme Eserler 6*, Bülent Peker (çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arslan, G. (2012). Ortaöğretimde Eğitim Gören Ergenlerde Görülen Problem Davranışların Aile Sorunları ve Aile Yapısı Açısından İncelenmesi, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Pamukkale Üniversitesi, SBE.
- Arslan, M. (2012). *Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, file:///C:/Users/Dell/Downloads/arastirma_yontem_ve_teknikleri.pdf (Erişim Tarihi: 25.09.2024).
- Asayiş Daire Başkanlığı, Cinsel Suçlar, <https://www.asayis.pol.tr/cinsel-suclar>. (Erişim Tarihi: 27.04.2023).
- Ayan, S. (2010). *Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Aydeniz, H. (2013). *Medyayı Kavramak. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı*. İstanbul: AEP.
- Aytekin, M. ve B. Yavuz (2019). “Wattpad’in Lisede Eğitim Gören Genç Kız Öğrenciler Üzerindeki Etkisi” *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*,

- Cilt 5, Sayı 8, 503-512. http://www.sadab.org/FileUpload/bs701867/File/wattpad_in_liseli_gencler_uzerindeki_etkisi_makalesi_mesut_aytekin_2.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2023).
- Aytül, A. C. (2019). *Davranış Bilimleri II*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Bahar, A. (2020). “Twitter’da Sosyal Linç: Sağlık Maskesi Krizi Örneği. D. G. Türk ve Ş. Özdemir (ed.). *Sosyal Medya Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bal, N. (2014). “Sosyolojide Şiddet Kavramı”. *Yurt ve Dünya Dergisi*, Sayı 6, 6-22, <https://yurtvedunyadergisi.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/02/6-3.pdf> (Erişim Tarihi: 27.09.2024).
- Bayrak, T. ve D. Yengin (2021). *Sanal Dünyada Yeni Şiddet*. İstanbul: Der Kitabevi.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal Öğrenme Kuramı ve Eğitimde Uygulanması, *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 14, 198-210 [file:///C:/Users/Dell/Downloads/SOSYAL%20RENME%20KURAMI%20VE%20E____T__MDE%20UYGULANMASI \[%23133874\]-115558%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/SOSYAL%20RENME%20KURAMI%20VE%20E____T__MDE%20UYGULANMASI [%23133874]-115558%20(1).pdf) (Erişim Tarihi: 07.10.2024).
- Bediroğlu, M. (2019). *Yazmaya Yeteneğim Olduğunu Hercai’ye Kadar Farketmedim*. <https://www.sabah.com.tr/cumartesi/2019/06/01/yazmaya-yetenegim-oldugunu-hercaiye-kadar-fark-etmedim> (Erişim Tarihi: 07.04.2023).
- Bektaş, A. (2013). *Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Bilton, T., K. Bonnett vd. (2009). *Kitle İletişim Araçları*, Bülent Özçelik (ed.). *Sosyoloji*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bourdieu, P. (2006). “*Simgesel Metalar Ekonomisi*”, Hülya Uğur Tanrıöver (çev.). Bahadır Vural, (ed.). İstanbul: Hil Yayınları.
- Bourdieu, P. (2021). *Yeniden Üretim, Eğitim Sistemine İlişkin Bir Teorinin İlkeleri*. Aslı Sümer ve vd. (çev.). Ankara: Heretik Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., E. Kılıç Çakmak vd. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cem, Z. (2021). *Sosyal Medya ve Toplum*. İstanbul: Literatür Yayınları.

- Çirik, E. (2015). 1 Milyar Kişiyi Ulaştırmak İstiyoruz” Star Up, <https://startup.capital.com.tr/soylesi/1-milyar-kisiye-ulasmak-istiyoruz.html> (Erişim Tarihi: 03.04.2023).
- Dağ, A. (2021). *Ölümcül Şiddet Baudrillard’ın Düşüncesi*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Deniz, K. (2013). “Edebiyat ve Edebiyata Ait Kavramlar” Gıyasettin Aytaş (ed.). *Edebiyat Bilgi ve Kuramları*. Ankara: İldem Yayınları.
- Duru, S. ve V. Duyan (2017). *Engelli Ailesinde Şiddet*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi
- Ergeç, N. E. (2020). *Teori ve Düşünce Şiddet Kadına Şiddet ve Medya Gerçeğin Kurgusu, Toplumsal Problem Olarak Şiddet*. Konya: Literatürk Academia Yayınları.
- Fiske, J. (2015). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Süleyman İrvan (çev.). Ankara: Pharmakon.
- Güngör, B. (2021). *Sanaldan Estetiğe Yeni Türk Edebiyatında Sosyal Medya*. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Haşimoğlu, Ş. ve G. Haşimoğlu (2022). *Berdel 1*. İstanbul: Dokuz Yayınları.
- Haşimoğlu, Ş. ve G. Haşimoğlu (2022). *Berdel 2*. İstanbul: Dokuz Yayınları.
- Haşimoğlu, Ş. ve G. Haşimoğlu (2022). *Kuma 3*. İstanbul: Dokuz Yayınları.
- <https://aile.gov.tr/haberler/aile-ve-sosyal-hizmetler-bakanimiz-goktas-ntv-yayininda-gundeme-iliskin-aciklamalarda-bulundu/> (Erişim Tarihi: 30.08.2024).
- <https://play.google.com/store/apps/details?id=wp.wattpad&hl=tr&gl=US> (Erişim Tarihi : 09.04.2023).
- <https://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 03.4.2023).
- İnam, A. (2013). Edebiyatını Yitirmemiş Edebiyat: Edebiyatın Edebi Yatık Mı?, *Doğu Batı Düşünce Dergisi Edebiyat Üstüne*, Sayı 22, 21-36
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2016). <https://www.aile.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/dagitimda-olan-yayinlar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-plani-2016-2020-icin-tiklayiniz.pdf> (Erişim Tarihi: 14.04.2023).

- Kalyoncu, H. (2021). *Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar*. İstanbul: Yediveren Yayınları.
- Karadeniz, F. (2015). “Yayıncılarla Bizim Aramızda Kusursuz Bir Ortaklık Var”, <https://www.milliyet.com.tr/cumartesi/yayincilarla-bizim-aramizda-kusursuz-bir-ortaklik-var-2147626>. (Erişim Tarihi: 07.04.2023).
- Köknel, Ö. (2013). *Şiddet Dili*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Köprülü, M., F. (2007). *Bugünkü Edebiyat*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Körük, S. (2021). *Saldırganlık ve Şiddeti Açıklayan Yaklaşımlar*. Özabacı, N. Ş. (ed.) *Çağımızın Çözüm Arayan Sorunu Şiddet*. Ankara: Pegem Akademi.
- Köse, H. (2004). *Bourdieu Medyaya Karşı Medya: İşbirlikçi, Zorba ve Çığırktan*. İstanbul: Papirus Yayınları.
- Kuran, E. (2022). *Bir Kuşağı Anlamak*. İstanbul: Mundi Yayınları.
- Mayring, P. (2011). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş Nitel Düşünce İçin Bir Rehber*. A. Gümüş ve M. S. Durgun (çev.). Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Moran B. (2023). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 3 Sevgi Soysal’ dan Bilge Karasu’ya*. İstanbul: İletişim yayınları
- Moran, B. (2022). *Edebiyat Üzerine Makaleler/Röportajlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Moran, B. (2023). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 1 Ahmet Mithat’tan Ahmet Hamdi Tanpınar’a*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Moran, B. (2023). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 2 Sabahattin Ali’den Yusuf Atılgan’a*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. Cilt 1, Sedef Özge (çev.). Ankara:Yayınodası.
- Öğütlü, H. (2020). *Ergenlik Dönemi Gelişim Süreçleri ve Uyum Sorunları*. Seçer, İ. (ed.) *Yaşam Boyu Gelişim ve Uyum Sorunları Psikopatolojiyi Anlamak* 155-188, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ölçer, H. (2019). “Pierre Bourdieu Sosyolojisinde Simgesel Şiddet Sorunsalı ve Biçimleri”. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi* 2, 34-49.

file:///C:/Users/Dell/Downloads/Pierre%20Bourdieu%20sosyolojisiinde%20simge
sel%20__iddet%20sorunsal__%20ve%20bi__imleri[%23759986]-1175366.pdf
(Erişim Tarihi: 06.10.2024).

Özabacı, N. ř. (2021). *Aile İçi şiddet*. Özabacı, N., ř., (ed.) *Çağımızın Çözüm Arayan Sorunu şiddet*. Ankara: Pegem Akademi.

Özdemir, G. (2018). Türk Modernleşmesi ve Toplumsal Güven İnşası. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi, SBE.

Özdemir, V. (2019). *Yeni Medyada Etik Sorunsalı*, Özdemir, H.,Ö., (ed.), *Sosyal Medya ve Etkileri*. Ankara: Gece Akademi.

Quntin, C. (2013). How Toronto's Wattpad is Handling the Challenges That Come With Fast Growth, *Financial Post*, <https://financialpost.com/entrepreneur/torontos-wattpad-aims-to-be-the-youtube-of-online-publishing> (Erişim Tarihi: 03.04.2023).

Sapiro, G. (2014). *Edebiyat Sosyolojisi*. Ertuğrul Cenk Gürcan (çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Söğüt, Y. (2019). *Hazsal/Ruhsal Boşluk:Tüketim Kültür ve Sosyal Medya İlişkisi*. Özdemir, H., Ö., (ed.). *Sosyal Medya ve Etkileri*, 21-34, Ankara: Gece Akademi.

Sönmez, S. (2019). <https://www.dunyahalleri.com/wattpad-kendi-yayinevini-kurdu/>
Dünya Halleri, (Erişim Tarihi: 04.04.2023).

Syrquin, M. A. (2021). “*Travis Hirschi'nin Sosyal Kontrol Teorisi*”. Ayşe Sıla Nur Dal (çev.). *Sosyal Bilimler*. <https://www.sosyalbilimler.org/wp-content/uploads/2021/06/Mickey-A.-Syrquin-Travis-Hirschinin-Sosyal-Kontrol-Teorisi.pdf>
(Erişim Tarihi: 02.10.2024).

Tathloğlu, S. S. (2021). Öğrenmeye Sosyal-Bilişsel Bir Bakış: Albert Bandura, Sosyoloji Notları 5, Sayı 1, 18, file:///C:/Users/Dell/Downloads/_renmeye%20Sosyal-%20Bili__sel%20Bir%20Bak__%20Albert%20Bandura[%23892420]-16225 10.pdf
(Erişim Tarihi: 06.10.2024).

Tavşancıl, E. ve E. Aslan (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

- TC Resmi Gazete (2012). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm> (Erişim Tarihi: 13.04.2023).
- Tökel, A. D. (2021). *Edebiyat Sosyal Medyanın Nesi Oluyor?*. Doğan, S. R. (ed.). *Sosyal Medya ve Edebiyat*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2023). *Şiddet*. <https://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.04.2023).
- Türkeş, Ö. A. (2019). “Küreselleşme Döneminde Türk Edebiyatının Sosyolojik Analizi” Köksal Alver (ed.). *Edebiyat Sosyolojisi İncelemeleri*, İstanbul: İz Yayınları.
- Tüzer, İ ve M. Hüküm (2022). *Edebiyat Sosyolojisi Edebiyata Sosyolojiden Bakmak*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ural, Karacaoğlu, T. (2021).”*Yaban: Yakup Kadri Karaosmanoğlu*”, *Edebiyat Sosyolojisi Kuram ve Uygulama*, Soykan, Ömer, Naci, (drl.). İstanbul: Bilgi Kültür-Sanat Yayıncılık.
- Uz, R. (2018). *Okullarda Şiddet*. Bursa: Sentez Yayınları.
- Üstündağ, A. (2021). *Ergenliğin Tanımı, Sınıflandırılması ve Önemi*. A. Üstündağ (ed.). *Gelişimsel Açıdan Ergenlik*. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Varol, S. F. (2014). Medyada Yer Alan Temsillerin Kimlik Edinme Sürecindeki Rolü, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı 26, 301-313 https://jasstudies.com/files/jass_makaleler/48274618_21-Yrd.%20Do%C3%A7%20Dr.%20Sibel%20F%C3%BCgan%20VAROL.pdf (Erişim Tarihi: 07.10.2024).
- Wattpad Araştır <https://www.wattpad.com/user/aryanurhat> (Erişim Tarihi:28.04.2023).
- Wattpad Dil Seçeneği <https://www.wattpad.com/> Erişim Tarihi: (28.04.2023).
- Wattpad Genç Kız Edebiyatı <https://www.wattpad.com/stories/gen%C3%A7k%C4%B1zedebiyat%C4%B1> (Erişim Tarihi: 28.04.2023).
- Wattpad Gizlilik Politikası <https://policies.wattpad.com/terms> (Erişim Tarihi: 27.04.2023).
- Wattpad Hikaye Yazma <https://www.wattpad.com/myworks/new> (Erişim Tarihi: 28.04.2023).

- Wattpad Premium Üyelik ve Hikaye Yazma <https://www.wattpad.com/premium/> (Erişim Tarihi: 28.04.2023).
- Wattpad, <https://financialpost.com/entrepreneur/torontos-wattpad-aims-to-be-the-youtu-be-of-online-publishing>). (Erişim Tarihi: 27.04.2023).
- Wattpad, <https://www.wattpad.com/login> (Erişim Tarihi: 09.04.2023).
- Wattpad Hikaye Yayınlama <https://www.wattpad.com/myworks/340576572/write/1338472891> (Erişim Tarihi: 28.04.2023).
- Yaşar, H. İ. (2020). “*Siyasal Tookumsallaşma Süreci ve Sosyal Medya*”. D. G. Türk ve Ş. Özdemir (ed.). *Sosyal Medya Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yazar S. ve G. Sağlam (2020). Kitap Olarak Basılan Wattpad Hikâyerindeki Dini ve Ahlâki Unsurlara Yönelik İçerik Analizi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Bursa Uludağ Üniversitesi, SBE.
- Yılmaz, C. (2020). Bourdieu’da Temel Kavramlar ve Simgesel Şiddet Analizi, *Dergipark*. Sayı 1, 161-179, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1202994> (Erişim Tarihi: 27.09.2024).
- Yılmaz, C. (2022). “ Bourdieu’da Temel Kavramlar ve Simgesel Şiddet Analizi” *Hapitus Toplum Bilim Dergisi*, Sayı 1, 161-179 file:///C:/Users/Dell/Downloads/BOURDIEU__DA%20TEMEL%20KAVRAMLAR%20VE%20S__MGESEL%20__DDET%20ANAL__Z__[%23769784]-1202994%20(1).pdf (Erişim Tarihi: 27. 09.2024).
- YÖK, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (Erişim Tarihi: 13.10.2024).
- Zafer, C. (2021). *Sosyal Medya ve Toplum*. İstanbul: Literatür Yayınları.